

Møteinnkalling

Utvalg: Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Møtested: Teams
Dato: 16.04.2021
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 755 47981 / 974 35 783, eventuelt fmnoiin@statsforvalteren.no. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Link Teamsmøtet er sendt i kalenderoppføring. Gi beskjed om dere ikke har mottatt denne.

Vi gjør oppmerksom på at møtet tas opp.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 14/2021	Godkjenning av innkalling / protokoll		
ST 15/2021	Delegerte saker		
DS 18/2021	Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse for nyttetransport med snøskuter til Fuglvatn, Sølvbekk og Rosna - Sutlijelma Jeger og fiskeforening		2013/599
DS 19/2021	Láhko nasjonalpark - Dispensasjon fra verneforskrift - Tillatelse til motorferdsel - Frode Kjetil Pedersen		2021/1618
DS 20/2021	Dispensasjon til motorferdsel - Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat - Gildeskål kommune - Arva AS		2021/2146
DS 21/2021	Junkerdal nasjonalpark - Ekstraturer med snøskuter i forbindelse med utbedring/reparasjon av hytte etter storm - 2021 - Salbergvatnet - Ronny Ingvaldsen		2019/642
DS 22/2021	Søknad for bruk av snøskuter for utfrakt av båt - Saltfjellet landskapsvernområde - Magne Franing		2021/1867
DS 23/2021	Junkerdal nasjonalpark - Ekstraturer i forbindelse med utfrakt av søppel samt frakt av ved, materiell og utstyr til privat hytte - Beritvatnet - Cato Johansen		2006/8832
DS 24/2021	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon fra motorferdselforbudet for bruk av helikopter - Bodø og Omegns Turistforening (BOT)		2016/7162
DS 25/2021	Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse til begrenset bruk av snøskuter for frakt av varer og utstyr til privat hytte - Botnvasstjønnene - Stein Ole Vorren		2012/2091
DS 26/2021	Junkerdal nasjonalpark - Bruk av snøskuter unntatt kjøretidsbestemmelser for frakt av varer og utstyr til privat hytte - Fuglvatnet - John-Egil Hanssen		2016/2097
DS 27/2021	Saltfjellet landskapsvernområde, Dypen og Junkerdalsura naturreservat - Tillatelse til motorferdsel i forbindelse med skadefellingsuttak - Saltdal kommune v. skadefellingslaget		2017/3183
DS 28/2021	Junkerdal nasjonalpark - Nyttetransport med snøskuter til Fuglvatn , Sølvbekk og Rosna - Junkerdal nasjonalpark - Sulitjelma jeger og		2013/599

	fiskeforening	
DS 29/2021	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon fra motorferdselsforbudet for helikoptertransport til Tåkeheimen - Bodø og Omegns Turistforening	2019/5104
ST 16/2021	Referatsaker	
RS 3/2021	Innvilget søknad om status som nasjonalparkkommune - Gildeskål	2021/2441
RS 4/2021	Endring av vilkår i gitt dispensasjon - Torbjørn Emil Trondsen - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	2019/7189
ST 17/2021	Sjunkhatten nasjonalpark - Søknad om midlertidig oppbevaring av Hvaldimir i Sjunkfjorden - OneWhale v. Inge Wegge	2021/2250
ST 18/2021	Dispensasjon fra verneforskrifter - innsamling av frø fra planter - flere naturreservater, nasjonalparker og landskapsvernområder - UiT Norges arktiske universitet	2021/1735
ST 19/2021	Verneområdene på Saltfjellet - Forvaltningsplan og besøksstrategi	2021/2491
ST 20/2021	Saltfjellet landskapsvernområde - Søknad om tiltak i forbindelse med minnested Bjørnelva - Stiftelsen Natviksenteret	2020/1557
ST 21/2021	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Utvidet søknad om uthuset ved Simlehaugen - Saltfjellet reinbeitedistrikt	2021/1157
ST 22/2021	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om oppføring av inntil seks gjeterhytter og utedo på Jalgissoajvve - Saltfjellet reinbeitedistrikt v. Per Thomas Kuhmunen	2021/2147
ST 23/2021	Saltfjellet- Svartisen og Junkerdal nasjonalpark - Søknad om kloppegging langs stinett - Bodø og Omegns turistforening	2021/2339
ST 24/2021	Eventuelt	

ST 14/2021 Godkjenning av innkalling / protokoll

ST 15/2021 Delegerte saker

DS 18/2021 Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse for nyttetransport med snøskuter til Fuglvatn, Sølvbekk og Rosna - Sutlijelma Jeger og fiskeforening

DS 19/2021 Láhko nasjonalpark - Dispensasjon fra verneforskrift - Tillatelse til motorferdsel - Frode Kjetil Pedersen

DS 20/2021 Dispensasjon til motorferdsel - Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat - Gildeskål kommune - Arva AS

DS 21/2021 Junkerdal nasjonalpark - Ekstraturer med snøskuter i forbindelse med utbedring/reparasjon av hytte etter storm - 2021 - Salbergvatnet - Ronny Ingvaldsen

DS 22/2021 Søknad for bruk av snøskuter for utfrakt av båt - Saltfjellet landskapsvernområde - Magne Franing

DS 23/2021 Junkerdal nasjonalpark - Ekstraturer i forbindelse med utfrakt av søppel samt frakt av ved, materiell og utstyr til privat hytte - Beritvatnet - Cato Johansen

DS 24/2021 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon fra motorferdselselforbudet for bruk av helikopter - Bodø og Omegns Turistforening (BOT)

DS 25/2021 Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse til begrenset bruk av snøskuter for frakt av varer og utstyr til privat hytte - Botnvasstjønnene - Stein Ole Vorren

DS 26/2021 Junkerdal nasjonalpark - Bruk av snøskuter unntatt kjøretidsbestemmelser for frakt av varer og utstyr til privat hytte - Fuglvatnet - John-Egil Hanssen

DS 27/2021 Saltfjellet landskapsvernområde, Dypen og Junkerdalsura naturreservat - Tillatelse til motorferdsel i forbindelse med skadefellingsuttak - Saltdal kommune v. skadefellingslaget

DS 28/2021 Junkerdal nasjonalpark - Nyttetransport med snøskuter til Fuglvatn , Sølvbekk og Rosna - Junkerdal nasjonalpark - Sulitjelma jeger og fiskeforening

DS 29/2021 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon fra motorferdselsforbudet for helikoptertransport til Tåkeheimen - Bodø og Omegns Turistforening

ST 16/2021 Referatsaker

Gildeskål kommune
Postboks 54
8138 Inndyr

Trondheim, 31.03.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/5611

Saksbehandler:
Kim Daniel Hansen

Søknaden fra Gildeskål kommune om status som nasjonalparkkommune er innvilget

Vi viser til søknad fra Gildeskål kommune mottatt 17.03.2021 om status som nasjonalparkkommune og om å bli aktør under merkevaren «Norges nasjonalparker». Søknaden innvilges. Vi informerer også om at medlemskap i forening Norges nasjonalparkkommuner må søkes om direkte til foreningen selv.

Gildeskål kommune har et nasjonalparkareal på land større enn 1 km² og er med det kvalifisert for å søke om status som nasjonalparkkommune etter nye vilkår.

Vedlagt søknaden er følgende vedtak i kommunestyret 18.06.2020:

1. *Gildeskål kommune vedtar å implementere kriteriene for nasjonalparkkommuner i kommuneplanens samfunnsdel og øvrige planverk og i kommunens virksomhet forøvrig.*
2. *Gildeskål kommune søker om å bli aktør under merkevaren «Norges nasjonalparker».*

Når kommunestyret har vedtatt at kommunen skal oppfylle kriteriene for nasjonalparkkommuner, kan kommunen tildeles status som nasjonalparkkommune, gitt at øvrige kriterier er oppfylt. Kommunen er da også en aktør under merkevaren «Norges nasjonalparker». Målet for merkevaren "Norges nasjonalparker" er flere besøkende, bedre vern og større verdiskaping.

Med søknaden følger vedtatt kriteriesett med handlingsplan for å være aktør under merkevaren "Norges nasjonalparker". Handlingsplanen viser tiltak kommunen har gjort og vil gjøre videre for å innarbeide kriteriene i kommunens planverk og øvrige virksomhet.

Søknaden gir de nødvendige opplysninger for at Miljødirektoratet kan behandle søknaden.

Søknaden fra Gildeskål kommune om å bli en aktør under merkevaren «Norges nasjonalparker» og få status som nasjonalparkkommune etter nye vilkår er innvilget.

Som godkjent nasjonalparkkommune, skal Gildeskål kommune ta i bruk merkevaren med tilhørende designmanual og retningslinjer. Designmanualen ligger på adressen nedenfor og oppdateres kontinuerlig: <https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/>. Nytt materiell skal i en startfase godkjennes av Miljødirektoratet, og skal sendes til merkevare@miljodir.no for godkjenning.

Aktørene under merkevaren vises frem på den felles nettportalen <https://www.norgesnasjonalparker.no/>. Før Gildeskål kommune får plass her, må kommunen opprette en underside på kommunens nettsider med informasjon til besøkende i kommunen om hva de kan

oppleve i nasjonalparkkommunen, slik at vi kan linke videre til denne undersiden. Se vedlagt e-post om temaet, sendt ut til alle nasjonalparkkommuner 28.4.2020. Linken kan sendes til web.np@miljodir.no.

Nasjonalparkkommunen Gildeskål har ansvar for å legge til rette for lokal verdiskaping og kommunen skal bidra til at Láhko nasjonalpark blir mer synlig og tilgjengelig og at verneverdiene og kvalitetene i nasjonalparkene blir tatt vare på. Når nasjonalparkkommunen gjør tiltak for å følge opp kriteriene, vil det legge til rette for et godt samarbeid mellom kommunen, forvaltningsstyret og andre kommersielle og ikke-kommersielle aktører.

Nasjonalparkkommunene skal en gang i løpet av hver valgperiode sette opp status for hvordan kommunen oppfyller kriteriene. Det vil synliggjøre hvordan kommunen arbeider for å nå målsettingene for merkevaren. Miljødirektoratet vil komme tilbake til hvordan rapporteringen skal foregå.

Miljødirektoratet har store forventninger til det videre samarbeidet med nasjonalparkkommunene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Kim Daniel Hansen
rådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Norges nasjonalparkkommuner

Midtre Nordland nasjonalparkstyre c/o Fylkesmannen i Nordland, Postboks 1405 8002 BODØ

Vedlegg

1 Nasjonalparkkommuner på nett – e-post til nasjonalparkkommunene

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Torbjørn Emil Trondsen
Kløkstadåsen 2 A
8016 Bodø

Saksbehandler Inge Sollund Ingvaldsen

Vår ref. 2019/7189

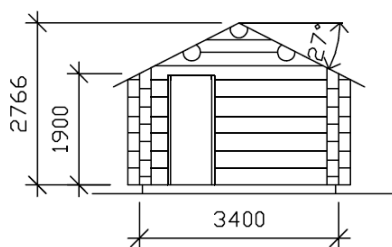
Deres ref.

Dato 26.03.2021

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Endring av vilkår i gitt dispensasjon - Torbjørn Emil Trondsen

Viser til vedtak i styresak 7/2021 der Torbjørn Emil Trondsen gis tillatelse til å rive og gjenoppbygge sin hytte i Tverrådalen i Beiarn i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Tillatelsen ble gitt med vilkår om at hytta skal bygges i samsvar med søknad, blant annet opp til 2,8 meter høy.

I søknadens byggetegninger er hytta tilsynelatende målt til 2766 mm høy. Etter grundigere tolking av tegningene ser vi at disse ikke har tatt med lecastein og bunnsvill, som skal ligge under tømringa. Torvtaket er heller ikke innregnet i denne høyden.

Figur 1 Byggetegning. Høyden 2766 mm gjelder selve tømringa og tar ikke med lecamur/svill/torvtak.

Sekretariatet mener at her har vi gjort en feil, og at intensjonen var at Trondsen skulle få bygge hytta si etter tegningene. Vi vurderer at dette ikke trenger en ny styrebehandling da stryket allerede har gitt tillatelse til at hytta skal bygges i samsvar med søknad. At sekretariatet har tolket høyden på hytta feil i søknaden kan rettes opp med å endre deler av vilkåret:

Hytta skal bygges i samsvar med søknad: høyde opp til 3,25 meter

Vi beklager det inntrufne, og håper at dette ikke har gitt negative konsekvenser for partene i saken.

Med hilsen

Inge Sollund Ingvaldsen
sekretariatsleder

Nasjonalpark	Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal, Låhko, Sjunghatten og Rago
Naturresevat	Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura
Landskapsvernområde	Saltfjellet og Gåsvatnan

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Beiarn kommune	Kommunehuset, Nedre Beiarveien 906	8110	Moldjord
Statskog SF	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	17/2021	16.04.2021

Sjunkhatten nasjonalpark - Søknad om midlertidig oppbevaring av Hvaldimir i Sjunkfjorden - OneWhale v. Inge Wegge

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre avslår søknaden fra OneWhale v./ Inge Wegge om midlertidig oppbevaring av Hvaldimir i Sjunkfjorden. Tiltakene og effekten av disse vurderes til å stride mot formålet med vernet av Sjunkhatten, samt vedtatt mål og strategier i forvaltningsplan og besøksstrategi for nasjonalparken.

Bakgrunn

Inge Wegge søker på vegne av organisasjonen «OneWhale» om å midlertidig stenge av Sjunkfjorden for sommeren for hvithvalen «Hvaldimir». Formålet med å stenge Hvaldimir inne i Sjunkfjorden i sommer er å enklere regulere turismen rundt han, og skåne han for dette. Propeller fra båter som oppsøker han kan føre til skader. I tillegg har han blitt en utfordring for oppdrettsnæringen i Kalvik i Sørfold. Oppdrettsnæringen i området ønsker å få han bort fra sine anlegg da han stresser fisken og de er redde for å miste avlingen. Den midlertidige innessengingen vil være fra slutten av mai til midten av august.

Inge Wegge sier Sjunkfjorden er spesielt godt egnet til dette siden denne fjorden er enkel å stenge av på et grunt område og ikke er for bred. Området er også veldig skjermet for trafikk, uten veier og annen infrastruktur, slik at Hvaldimir vil kunne få fred.

Det er tenkt å bruke et grovmasket nett (med min. 50 cm. Store masker) for å holde Hvaldimir i Sjunkfjorden. Dette må forankres på hver side av fjorden, og senkes ned med lodd i bunnen. Nettet vil ha flyteelementer som vil være synlige på overflaten.

Hvaldimir spiser ca. 25 kg levende fisk hver dag. Dette finner han nå på egen hånd. Planen er at Hvaldimir også ved innestenging i Sjunkfjorden skal finne maten sin selv.

Det vil være vakter i området som hele tiden skal passe på Hvaldimir og regulere trafikken rundt han. Dette vil gjøres ved at de guider de menneskene som kommer, ber de vise hensyn og prøver å hindre båter i å oppsøke han. Hyttefolk eller andre som skal inn i fjorden av andre grunner kan få opplæring og eventuelt beskyttelse på propellene på båtene.

Grunnlaget for avgjørelsen

Sjunkhatten nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon av 5.februar 2010. Verneforskriften forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre.

Formålet med Sjunkhatten nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne, representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre inngrep.

Formålet med nasjonalparken omfatter:

- bevaring av et fjord- og høgfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold.
- Bevaring av et vakkert og svært variert landskap fra fjord til høgfjell.
- Bevaring av leveområde for sjeldne dyrearter i tilknytning til vann- og våtmarkssystemer, og annet biologisk mangfold som preger området.
- Bevaring av geologiske forekomster i et storslått isbreutformet landskap.
- Bevaring av vakker og særpreget vassdragsnatur.
- Bevaring og sikring av kulturminner.
- Bevaring og sikring av grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Videre skal allmennheten, med særlig fokus på barn og unge, gis anledning til uforstyrret naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I Sjunkhatten nasjonalpark er landskapet vernet mot inngrep av enhver art, og det er f. eks forbud mot oppføring av varige og midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, etablering av gjerder og anlegg, bygging. Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke- og gyteplasser, er også vernet mot skade og unødvendig forstyrrelser. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt.

Søknaden skal også vurderes etter prinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Vurdering

I Sjunkhatten nasjonalpark er det forbud mot inngrep i landskapet, og dyrelivet er fredet mot unødvendige forstyrrelser. Det finnes ikke åpning i forskriften for omsøkte tiltak. Forvaltningsmyndigheten kan likevel gjøre unntak fra verneforskriften dersom tiltaket ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig jf. Naturmangfoldloven § 48.

Formålet med Sjunghatten nasjonalpark er å ivareta et stort, villmarkspreget naturområde. Sjunghatten med tilgrensende områder er et av de mest skjermede og utilgjengelige områdene i nasjonalparken. Ifølge forvaltningsplanen og besøksstrategien for nasjonalparken skal besøkende i Sjunghatten kanaliseres til de tre innfallsportene Heia, Fridalen og Røsvik. Besøkende i Røsvik skal kunne ta seg til Sjunghatten med båt, også i Sjunghatten. På Sjunghatten, Vassvika og Færøyhvalen er det 30 – 50 hytter og fritidshus, der eierne er aktive brukere av fjorden. I tillegg ligger det en hytte og en nedlagt gård innenfor der det søkes om å sperre av med nett. Formålet med nasjonalparken omfatter også det at allmenheten skal gis anledning til uforstyrret naturopplevelse. Sjunghatten er definert som et svært viktig utfartsområde ved kartlegging av friluftslivet i Sjunghatten nasjonalpark, og en avstenging av fjorden vil oppleves som en innskrenking av denne muligheten. Båtliv, fritidsfiske og yrkesfiske er også utbredt i Sjunghatten.

Bevaring av særegne, representative økosystemer er en annen del av formålet med Sjunghatten nasjonalpark, og herunder er fjord- og fjelløkosystem spesielt nevnt. Hvaldimir er antatt å spise rundt 25 kg fisk i døgnet, og dette er mat han selv skal finne inne i Sjunghatten. Hvilken effekt dette vil ha på økosystemet i Sjunghatten er vanskelig å si, men vi vet at Sjunghatten er et viktig område for anadrom fisk som laks, sjørøtt og sjørøye. Dette er alle sårbare arter som generelt sliter med å opprettholde en bærekraftig bestand i mange vassdrag. Det kan tenkes at Hvaldimir, innestengt innerst i Sjunghatten og med det matbehovet han har, vil kunne ha en negativ påvirkning på fiskebestandene i Sjunghatten (nml § 8).

I forvaltningsplanen og besøksstrategien er det viktig å unngå aktivitet i områder som kan komme i konflikt med reinbeiteøkonomien, og spesielt i kalvingsperioden da reinen er mest sårbar. Jf. forvaltningsplanen er det viktigste kalvingslandet tilknyttet Færøyhvalen, Vassbotndalen og Sjunghatten. Videre står det at i disse områdene bør reinen få fred fra 1. mai til midten av juni, og det bør ikke organiseres turer eller aktiviteter her i denne perioden. Det skal ikke være ilandstigning fra båter i reiselivssammenheng i denne perioden. Omsøkt tiltak vil også på denne måten stride mot forvaltningsplan og besøksstrategi ved at det medfører økt aktivitet og kan tiltrekke seg flere besøkende til området i denne sårbare perioden for rein.

Saksbehandler har også vært i kontakt med Audun Richardsen, professor i arktis og marin biologi ved UIT, som kjenner godt til Hvaldimir og utfordringene rundt han. Ifølge Richardsen vil det beste for Hvaldimir være å få fortsette å være fri. Dersom utfordringene for oppdrettsanleggene han forårsaker blir for store finnes det ulike skremmemetoder som er effektive tiltak for å holde han borte. Fiskeridirektoratet har ifølge Richardsen samme oppfatning av saken. Richardsen skulle i etterkant av telefonsamtalen ta kontakt med oppdrettsanlegget i Kalvik i Sørfold for å finne en løsning dersom han er en utfordring for driften av anlegget.

Saksbehandler vurderer på bakgrunn av dette at omsøkte tiltak er i strid med formålet med vernet av Sjunghatten nasjonalpark, og innstiller derfor til negativt vedtak. I tillegg er omsøkt tiltak i strid med vedtatt forvaltningsplan og besøksstrategi.

Konklusjon

Saksbehandler vurderer at omsøkte tiltak er i strid med formålet med vernet av Sjunghatten nasjonalpark. I tillegg er omsøkt tiltak i strid med vedtatt forvaltningsplan og besøksstrategi. Saksbehandler innstiller derfor til negativt vedtak.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Sjunkhatten nasjonalpark

Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

Arkivsaksnr: 2021/1735-4

Saksbehandler: Johan Rova

Dato: 08.04.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	18/2021	16.04.2021

Dispensasjon fra verneforskrifter - innsamling av frø fra planter - flere naturreservater, nasjonalparker og landskapsvernområder - UiT Norges arktiske universitet

Forslag til vedtak

Tromsø arktisk-alpine hage ved Norges arktiske universitet (UiT), og underleverandører på vegne av Tromsø arktisk-alpine hage, gis:

- Dispensasjon fra bestemmelsene om forbud å skade vegetasjon i Junkerdal, Láhko, Rago og Saltfjellet-Svartisen nasjonalparker, samt i Dypen, Junkerdalsura og Stor-Graddis naturreservat.
- Dispensasjon fra bestemmelsene om forbud å fjerne plantedeler fra Dypen, Junkerdalsura og Stor-Graddis naturreservat.

Dispensasjonene er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjonen gjelder på følgende vilkår:

1. Dispensasjonen er gyldig i årene 2021-2024.
2. Dispensasjonen (eller kopi av den) skal medbringes i felt og fremvises ved kontroll.
3. Underleverandør skal også medbringe, og ved kontroll fremvise, dokument hvor det fremgår at innsamling skjer på oppdrag av Tromsø arktisk-alpine hage ved Norges arktiske universitet.
4. Det skal tas særskilt hensyn så at rein og reindrift ikke forstyrres.
5. Alle funn som blir brukt til innsamling av artene skal rapporteres inn til Artsdatabankens artsobservasjonstjeneste senest 6 måneder etter innsamling.
6. Beleggeksemplar skal deponeres i erkjent vitenskapelig samling, senest 6 måneder etter innsamling.
7. Håndtering av innsamlet frø skal administreres av Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

8. Innsamling av frø får skje på inntil 10 % av den totale frømengden fra den enkelte arten per bestand og år.
9. For følgende 34 arter skal innsamling av beleggeksemplar skje uten at rotsystem eller fortsatt overlevelse for de enkelte individene blir ødelagt:

<i>Alchemilla subglobosa</i>	vollmarikåpe
<i>Antennaria lapponica</i>	lappkattefot
<i>Antennaria porsildii</i>	grønnekattefot
<i>Antennaria villifera</i>	sølvkattefot
<i>Arenaria humifusa</i>	dvergarve
<i>Carex bicolor</i>	hvitstarr
<i>Carex holostoma</i>	kløftstarr
<i>Carex jemtlandica</i>	jemtlandsstarr
<i>Carex rufina</i>	jøkelstarr
<i>Crassula aquatica</i>	firling
<i>Draba cacuminum angusticarpa</i>	nordlig tinderubloom
<i>Draba crassifolia</i>	dvergrubloom
<i>Eleocharis parvula</i>	dvergsivaks
<i>Epipogium aphyllum</i>	huldrebloom
<i>Eriophorum ×medium</i>	vrangmyrull
<i>Eriophorum brachyantherum</i>	gulmyrull
<i>Eriophorum gracile</i>	småmyrull
<i>Lathyrus palustris pilosus</i>	håret myrflatbelg
<i>Malus sylvestris</i>	villeple
<i>Papaver radicatum subglobosum</i>	Svartisvalmue
<i>Phippsia algida</i>	snøgras
<i>Potamogeton compressus</i>	bendeltjernaks
<i>Potamogeton pusillus</i>	granntjernaks
<i>Ranunculus hyperboreus arnellii</i>	tundrasoleie
<i>Rorippa islandica</i>	islandskarse
<i>Sagina caespitosa</i>	stuttsmåarve
<i>Saxifraga paniculata ssp. laestadii</i>	nordlig bergjunker
<i>Sorbus lancifolia</i>	smalasal
<i>Taraxacum crocodes</i>	aursundløvetann
<i>Taraxacum tornense</i>	lapplandsløvetann
<i>Thalictrum simplex boreale</i>	finnmarksfrøstjerne
<i>Ulmus glabra montana</i>	bergalm
<i>Urtica urens</i>	smånesle
<i>Zannichellia palustris</i>	vasskrans

10. Sammentatt gjelder dispensasjonene disse 66 artene:

<i>Alchemilla subglobosa</i>	vollmarikåpe
<i>Alchemilla taernaënsis</i>	nordlandsmarikåpe
<i>Antennaria lapponica</i>	lappkattefot
<i>Antennaria porsildii</i>	grønnekattefot
<i>Antennaria villifera</i>	sølvkattefot
<i>Arenaria humifusa</i>	dvergarve
<i>Callitriche hermaphrodita</i>	høstvasshår
<i>Carex bicolor</i>	hvitstarr
<i>Carex cespitosa</i>	tuestarr
<i>Carex fuliginosa</i>	dubbestarr
<i>Carex heleonastes</i>	huldrestarr
<i>Carex holostoma</i>	kløftstarr
<i>Carex jemtlandica</i>	jemtlandsstarr
<i>Carex parallela</i>	smalstarr
<i>Carex rufina</i>	jøkelstarr
<i>Cerastium nigrescens</i>	snøarve
<i>Cinna latifolia</i>	huldregras
<i>Comastoma tenellum</i>	småsoete
<i>Crassula aquatica</i>	firling

<i>Draba alpina</i>	gullrublom
<i>Draba cacuminum angusticarpa</i>	nordlig tinderublom
<i>Draba crassifolia</i>	dvergrublom
<i>Draba lactea</i>	lapprublom
<i>Eleocharis parvula</i>	dvergsivaks
<i>Epipogium aphyllum</i>	huldreblom
<i>Erigeron eriocephalus</i>	ullbakkestjerne
<i>Erigeron humilis</i>	svartbakkestjerne
<i>Eriophorum ×medium</i>	vrangmyrull
<i>Eriophorum brachyantherum</i>	gulmyrull
<i>Eriophorum gracile</i>	småmyrull
<i>Hammarbya paludosa</i>	myggblom
<i>Koenigia islandica</i>	dvergsyre
<i>Lappula deflexa</i>	hengepiggrø
<i>Lathyrus palustris pilosus</i>	håret myrflatbelg
<i>Malus sylvestris</i>	villeple
<i>Micranthes foliolosa</i>	grynsildre
<i>Micranthes tenuis</i>	grannsildre
<i>Monotropa hypopitys hypophegea</i>	snau vaniljerot
<i>Ophrys insectifera</i>	flueblom
<i>Papaver radicum subglobosum</i>	Svartisvalmue
<i>Pedicularis flammea</i>	brannmyrklegg
<i>Pedicularis hirsuta</i>	lodnemyrklegg
<i>Phippsia algida</i>	snøgras
<i>Pilosella hyperborea</i>	nordlandssveve
<i>Potamogeton compressus</i>	bendeltjernaks
<i>Potamogeton friesii</i>	broddtjernaks
<i>Potamogeton pusillus</i>	granntjernaks
<i>Potamogeton rutilus</i>	stivtjernaks
<i>Pseudorchis albida</i>	hvitkurle
<i>Ranunculus glacialis</i>	issoleie
<i>Ranunculus hyperboreus arnellii</i>	tundrasoleie
<i>Ranunculus nivalis</i>	snøsoleie
<i>Rorippa islandica</i>	islandskarse
<i>Sagina caespitosa</i>	stuttsmåarve
<i>Salix ×arctogena</i>	trippelvier
<i>Salix hastata vegeta</i>	kalkbleikvier
<i>Saxifraga paniculata ssp. laestadii</i>	nordlig bergjunker
<i>Sorbus lancifolia</i>	smalasal
<i>Taraxacum crocodes</i>	aurundløvetann
<i>Taraxacum tornense</i>	lapplandsløvetann
<i>Thalictrum simplex boreale</i>	finnmarksfrøstjerne
<i>Ulmus glabra montana</i>	bergalm
<i>Urtica urens</i>	smånesle
<i>Veronica alpina pumila</i>	høyfjellsveronika
<i>Veronica serpyllifolia humifusa</i>	lappveronika
<i>Zannichellia palustris</i>	vasskrans

Bakgrunn

Tromsø arktisk-alpine hage ved Norges arktiske universitet (UiT) søker i e-post datert 01.03.2021 om tillatelse om innsamling av frø fra en rekke truede og sjeldne planter i noen av de vernede områder som forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. UiT søker også om å ta beleggeksemplar til herbariet fra de individer som det blir tatt frø fra.

Formålet med innsamlingen er å oppfylle internasjonale forpliktelser i forhold til mål 8 i konvensjonen om biologisk mangfold om å holde med frøbank, samt regional og

nasjonal sikringsdyrkning av norske truede arter. Frøbanken driftes av Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo. Svartisvalmue vil også dyrkes for forskningsformål.

Frøsetting og frømengde kan variere mye fra år til år og mellom lokaler. UiT ønsker derfor å ha mulighet å samle av artene i alle nevnte områder under tidsperioden 2021-2024, for å øke sjansen å finne frø med riktig grad av modning av artene. UiT fremholder også at det er viktig å kunne få en geografisk spredning av innsamlingen for å få en spredning i frømateriallets genetiske innhold.

I telefonsamtale 03.03.2021 tydeliggjør Kristian Nyvoll (UiT) at det ikke er aktuell å grave opp planter. Han forteller også at all ferdsel vil skje til fots. De trenger derfor ikke dispensasjon for bruk av motorkjøretøy. Nyvoll forklarer også at de riktignok vil samle inn materiale også utenfor de vernede områdene hvis de har mulighet, men at det vil være alt for ressurskrevende og risikofyllt å i etterkant lete etter en ettersøpt art utenfor verneområder hvis de først finner den med god frømodning inne i et verneområde. De argumenterer derfor at de oppfyller kriteriet for at tiltaket ikke lar seg utføres utenfor verneområder.

I e-postkorrespondanse 24.03.2021 kompletterer UiT søknaden med å inkludere også nordlig bergjunker (*Saxifraga paniculata* ssp. *laestadii*).

Den 31.03.2021 sender nasjonalparkstyret e-post til UiT med ønsker om noen tydeliggjøringer i søknaden. I telefonsamtale 06.04.2021 kompletterer deretter UiT søknaden med følgende:

- Det er kun frø, ikke yngleknopper, som er aktuell å samle fra grynsildre (*Micranthes foliolosa*).
- Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat fjernes fra søknaden.
- UiT ønsker å inkludere Rago nasjonalpark og Dypen naturreservat i søknaden ettersom flere av de ettersøkte artene er rapportert fra disse områder.
- Sjunghatten nasjonalpark er ikke aktuell å inkludere.

UiT har fått tillatelse fra Miljødirektoratet til innsamling av fredete planter (vedlagt søknaden), men UiT trenger utover dette dispensasjon fra forskriftene i de områder hvor Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet. Miljødirektoratet har i tillatelsen sin pålagt om en varsom innsamling av de fredete artene, hvor inntil 10 % av total frømengde får bli innsamlet. Resultatene vil rapporteres i regi av Nasjonalt nettverk for botaniske hager, koordinert av Naturhistorisk museum.

I den sluttelige søknad søker UiT om å samle inn i følgende områder:

- Dypen naturreservat (DN)
- Gåsvatnan landskapsvernområde (GL)
- Junkerdal nasjonalpark (JP)
- Junkerdalsura naturreservat (JR)
- Láhko nasjonalpark (LP)
- Rago nasjonalpark (RP)
- Saltfjellet landskapsvernområde (SL)
- Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (SP)
- Stor-Graddis naturreservat (SG)

UiT søker om å samle frø med beleggeksemplar fra 66 arter, listede nedenfor. Listen inneholder også rødlistekategori (norsk rødliste 2015) for enhver art og notat om fredning i samsvar med fredningsforskriften («FFS»; forskrift 21. desember 2001 nr. 1525 om fredning av truede arter, punkt II), samt notat om arten er opptatt bland de norske arter som omfattes av Emerald network (EM; ifølge DN rapport 2007-1). «em» betyr at arten er listet som aktuell i forslag til inkludering i Emerald network (DN rapport 2007-1). Verneområder hvor arten er rapportert i Artskart (mars 2021) er listet i kolonnen Verneomr, med forkortninger ifølge tabell med omsøkte verneområder.

Slekte	Art	Norsk navn	Rødliste/ fredning	Kjent forekomst i verneområde
<i>Alchemilla</i>	<i>subglobosa</i>	vollmarikåpe	VU	-
<i>Alchemilla</i>	<i>taernaënsis</i>	nordlandsmarikåpe	NT	-
<i>Antennaria</i>	<i>lapponica</i>	lappkattefot	VU	-
<i>Antennaria</i>	<i>porsildii</i>	grønnekattefot	VU	-
<i>Antennaria</i>	<i>villifera</i>	sølvkattefot	VU	JP, RP
<i>Arenaria</i>	<i>humifusa</i>	dvergarve	EN + EM	-
<i>Callitriche</i>	<i>hermaphrodita</i>	høstvasshår	NT	-
<i>Carex</i>	<i>bicolor</i>	hvitstarr	EN	SS
<i>Carex</i>	<i>cespitosa</i>	tuestarr	NT	DN
<i>Carex</i>	<i>fuliginosa</i>	dubbestarr	NT	JP
<i>Carex</i>	<i>heleonastes</i>	huldrestarr	NT	-
<i>Carex</i>	<i>holostoma</i>	kløftstarr	VU + EM	-
<i>Carex</i>	<i>jemtlandica</i>	jemtlandsstarr	VU	JP, JR
<i>Carex</i>	<i>parallela</i>	smalstarr	NT	GL, JP, JR, LP, RP, SL, SS
<i>Carex</i>	<i>rufina</i>	jøkelstarr	VU	JP, LP, RP, SS
<i>Cerastium</i>	<i>nigrescens</i>	snøarve	NT	JP, JR, LP, RP, SS
<i>Cinna</i>	<i>latifolia</i>	huldregras	NT + EM	-
<i>Comastoma</i>	<i>tenellum</i>	småsåte	NT	JP, RP, SS
<i>Crassula</i>	<i>aquatica</i>	firling	VU	-
<i>Draba</i>	<i>alpina</i>	gullrublom	NT	JP, LP, RP
<i>Draba</i>	<i>cacuminum angusticarpa</i>	nordlig tinderublom	EN + EM	LP
<i>Draba</i>	<i>crassifolia</i>	dvergrublom	EN	GL, RP, SS
<i>Draba</i>	<i>lactea</i>	lapprublom	NT	JP, LP, SS
<i>Eleocharis</i>	<i>parvula</i>	dvergsivaks	VU	-
<i>Epipogium</i>	<i>aphyllum</i>	huldreblom	VU + FFS	JP, JR
<i>Erigeron</i>	<i>eriocephalus</i>	ullbakkestjerne	NT	JP, SS
<i>Erigeron</i>	<i>humilis</i>	svartbakkestjerne	NT	GL, JP, JR, LP, RP, SS
<i>Eriophorum</i>	<i>×medium</i>	vrangmyrull	VU	-
<i>Eriophorum</i>	<i>brachyantherum</i>	gulmyrull	VU	GL, JP, JR, SL, SS
<i>Eriophorum</i>	<i>gracile</i>	småmyrull	EN	-
<i>Hammarbya</i>	<i>paludosa</i>	myggblom	NT	-
<i>Koenigia</i>	<i>islandica</i>	dvergsyre	NT	JP, RP, SS
<i>Lappula</i>	<i>deflexa</i>	hengepiggfrø	NT	JP, JR, SG
<i>Lathyrus</i>	<i>palustris pilosus</i>	håret myrflatbelg	VU	-
<i>Malus</i>	<i>sylvestris</i>	villeple	VU	-
<i>Micranthes</i>	<i>foliolosa</i>	grynsildre	NT	JP, JR, LP, RP, SL, SS
<i>Micranthes</i>	<i>tenuis</i>	grannsildre	NT	GL, JP, JR, LP, RP, SL, SS
<i>Monotropa</i>	<i>hypopitys hypophegea</i>	snau vaniljerot	NT	-
<i>Ophrys</i>	<i>insectifera</i>	flueblom	NT + FFS	-
<i>Papaver</i>	<i>radicatum subglobosum</i>	svartisvalmue	EN + FFS	JR, SS
<i>Pedicularis</i>	<i>flammea</i>	brannmyrklekk	NT	JP, RP
<i>Pedicularis</i>	<i>hirsuta</i>	lodnemyrklekk	NT	JP, JR, RP, SS
<i>Phippisia</i>	<i>algida</i>	snøgras	VU	GL, JP, JR, LP, RP, SS
<i>Pilosella</i>	<i>hyperborea</i>	nordlandssveve	NT	JP, JR
<i>Potamogeton</i>	<i>compressus</i>	bendeltjernaks	EN	-
<i>Potamogeton</i>	<i>friesii</i>	broddtjernaks	NT	-
<i>Potamogeton</i>	<i>pusillus</i>	granntjernaks	EN	-

<i>Potamogeton</i>	<i>rutilus</i>	stivtjernaks	NT	-
<i>Pseudorchis</i>	<i>albida</i>	hvitkurle	NT	JP, LP, SL, SS
<i>Ranunculus</i>	<i>glacialis</i>	issoleie	NT	GL, JP, JR, LP, RP, SL, SS
<i>Ranunculus</i>	<i>hyperboreus arnellii</i>	tundrasoleie	VU	-
<i>Ranunculus</i>	<i>nivalis</i>	snøsoleie	NT	JP, JR, LP, RP, SL, SS
<i>Rorippa</i>	<i>islandica</i>	islandskarse	EN	-
<i>Sagina</i>	<i>caespitosa</i>	stuttsmåarve	EN	GL, JP, RP, SS
<i>Salix</i>	<i>×arctogena</i>	trippelvier	NT	-
<i>Salix</i>	<i>hastata vegeta</i>	kalkbleikvier	NT	-
<i>Saxifraga</i>	<i>paniculata ssp. laestadii</i>	nordlig bergjunker	VU + FFS	JP, JR
<i>Sorbus</i>	<i>lancifolia</i>	smalasal	CR + em	-
<i>Taraxacum</i>	<i>crocodes</i>	aurundløvetann	EN	-
<i>Taraxacum</i>	<i>tornense</i>	lapplandsløvetann	EN	-
<i>Thalictrum</i>	<i>simplex boreale</i>	finnmarksfrøstjerne	VU	-
<i>Ulmus</i>	<i>glabra montana</i>	bergalm	VU	-
<i>Urtica</i>	<i>urens</i>	smånesle	VU	-
<i>Veronica</i>	<i>alpina pumila</i>	høyfjellsveronika	NT	JP, JR, RP, SS
<i>Veronica</i>	<i>serpyllifolia humifusa</i>	lappveronika	NT	-
<i>Zannichellia</i>	<i>palustris</i>	vasskrans	VU	-

Av artene i søknaden er huldreblom (*Epipogium aphyllum*), flueblom (*Ophrys insectifera*), svartisvalmue (*Papaver radicum subglobosum*) og nordlig bergjunker (*Saxifraga paniculata ssp. Laestadii*) fredete i forskrift. Av de fire artene er alle, foruten flueblom, rapportert fra MNPS sine verneområder i søknaden. For disse fire artene har Miljødirektoratet gitt dispensasjon fra selve fredningsforskriften. Øvrige 62 arter i søknaden er ikke fredede i særskilt lov eller forskrift.

Uansett om artene i seg selv er fredet kan det finnes forskrifter og forhold i de vernede områdene som regulerer innsamling av både de fredete og de ikke fredete artene. Midtre Nordland nasjonalparkstyre har derfor i denne sak å vurdere om den innsamling og utførsel av frø og belegg som UiT ønsker å foreta er tillatt ifølge forskriftene for verneområdene. Hvis så ikke er fallet er neste steg å vurdere om dispensasjon kan gis etter naturmangfoldloven (NML) § 48. Vurdering skal da også skje etter NML 8-12.

Grunnlaget for avgjørelsen

Verneforskriftene for områdene regulerer vad som er tillatt og ikke tillatt i områdene. Enkelte områder har også en forvaltningsplan. Forvaltningsplaner er (med enkelte unntak) ikke juridisk bindende, men retningsgivende for forvaltningen av verneforskriften og i kan inneholde synspunkter å ta i betraktning ved saksbehandling. For de områder som savner eller har uaktuelle forvaltningsplaner må en skjønnsvurdering grunngis på de forhold som foreløpig er kjent av forvaltningen.

De forhold i verneforskrifter, forvaltningsplaner og andre direktiv som er relevant i behandlingen av denne søknad er sammenfattet nedenfor.

Junkerdal nasjonalpark ble fastsatt ved Kronprinsreg.res. 9. januar 2004. Til formålet med nasjonalparken hører blant annet å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, med særskilt vekt ved det unike plantelivet. Formålet er også å ivareta naturgrunnlaget, ettersom det er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. I Junkerdal nasjonalpark er all vegetasjon, herunder døde busker og trær, vernet «mot all skade og ødeleggelse av enhver art» (§ 2 punkt 1).

Forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark er fra 2008 og er til viss del utdatert, men utdyper at det kan gis dispensasjon til blant annet forskning, arbeid av vesentlig

samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfeller når det ikke er i strid med fredningen; disse eksemplene henvender seg til forskriften sin § 4, som nå er erstatt av naturmangfoldloven § 48. Grunnleggende retningslinjer i forvaltningsplanen i øvrig er bland annet at forvaltningen skal ha en langsiktig perspektiv, ta hensyn til det biologiske mangfoldet, ta et nasjonalt og internasjonalt helhetsperspektiv og ha åpenhet i forvaltningen. Forvaltningsplanen inkluderer «plukking, sanking og innsamling» bland de tiltak som skal anses regulert av verneforskriftens § 2 punkt 1. Junkerdal nasjonalpark inngår i Emerald network, med forpliktelser om at området bland annet skal bidra vesentlig til overlevelsen av truede og endemiske arter listet i vedlegg II i EU sitt Habitatdirektiv.

Láhko nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 14. desember og endret ved forskrifter 15. mars 2013 og 31. mai 2013. Formålet med Láhko nasjonalpark er blant annet å bevare «arter og genetisk mangfold, inkludert et svært rikt planteliv med en rekke truede og nær truede arter, herunder viktige utpostlokaliteter av de truede fjellplantene grønlandsstarr og nordlig tinderublom». Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Vegetasjonen i Láhko nasjonalpark (karplanter, moser, sopper og lav) er vernet mot «all skade og ødelegging» (§ 3 punkt 2.1). Dette vern omfatter også døde busker og trær. Láhko nasjonalpark mangler forvaltningsplan.

Rago nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 22. januar 1971. Formålet med forskriften sier at nasjonalparken skal «representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalpark Padjelanta». Forskriften sier at alle planter, herunder levende og døde trær, skal være «fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art som ikke skyldes vanlig ferdsel» (kapittel 3, punkt 2.3).

Forvaltningsplanen for Rago ble vedtatt i 2013 og framhever bland annet at det er ønskelig med overvåking av en del arter i nasjonalparken. Forvaltningsplanen foreslår at bestemmelsen i kapittel 3, punkt 2.3 skal leses som at «alt planteliv i utgangspunktet er totalfredet» og at dette «har sitt utgangspunkt i et overordnet mål om å bevare økosystemer og vegetasjonssamfunn i mest mulig naturlig tilstand i nasjonalparken».

Nåværende utbredelse og forskrifter for **Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark** ble fastsatt ved kgl.res. 16. oktober 2020, selv om den opprinnelige nasjonalparken ble fastsatt 8. september 1989. Til formålet med nasjonalparken regnes bland annet å ta vare på «et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi» samt «variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter». Nasjonalparken skal også være «et referanseområde for å følge utviklingen i naturen». Formålet omfatter dessuten bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Forskriften sier at «vegetasjonen i nasjonalparken skal ikke skades eller ødelegges» (§ 4 første ledd). Dette gjelder også døde busker og trær.

Forvaltningsplanen for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble vedtatt i 1990 og er derfor lite aktuell, men fremholder at det finnes flere sjeldne og sårbare plante- og dyrearter i området, at disse er interessante i nordisk sammenheng og at det bør drives forskning både på enkeltarter og vegetasjon, samt i forbindelse med referanseundersøkelser. Forvaltningsplanen sier også at forvaltningen skal ta initiativ for igangsetting av forskning og miljøovervåking. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark inngår i Emerald network, med forpliktelser om at området bland annet skal bidra vesentlig til overlevelsen av truede og endemiske arter listet i vedlegg II i EU sitt Habitatdirektiv.

Dypen naturreservat fikk nå gjeldende forskrift fastsatt ved kgl.res. 16. oktober 2020. Formålet med forskriften er, sammenfattt, å bevare en lite påvirket forekomst av furuskog med dens typiske plante- og dyreliv, samt det samiske naturgrunnlaget. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse. Vegetasjonen i naturreservatet, herunder døde busker og trær, er vernet mot «skade og ødeleggelse» og det er videre også «forbudt å fjerne planter, sopp og lav eller deler av disse fra naturreservatet» (§ 4 første ledd). Dypen naturreservat mangler forvaltningsplan.

Junkerdalsura naturreservat fastsattes ved kgl.res. 21. desember 2000. Hovedformålet med fredningen av området er å «bevare en skogsli fra dalbunn til snaufjell med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene». Av spesielle kvaliteter med særskilt vekt i denne sak nevner forskriften at området «har stor botanisk artsrikdom med floristisk og plantegeografisk interessante arter, varmekjære innslag, sjeldne, krevende, og sårbare/truede arter», at området «har en av Nordens største kalkbjørkeskoger», og at området «utgjør en viktig del av en av Norges mest kjente plantelokaliteter». Vegetasjonen i naturreservatet, herunder døde busker og trær, er vernet mot «skade og ødeleggelse» og det er videre også «forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet» (kapitel IV punkt 1).

Forvaltningsplanen for Junkerdalsura naturreservat ble vedtatt i 2014. Planen framhever at området inngår i Emerald network, med forpliktelser om at området bland annet skal bidra vesentlig til overlevelsen av truede og endemiske arter listet i vedlegg II i EUs Habitatsdirektiv 92/43/EEC. Ifølge forvaltningsplanen vil bruk av Junkerdal naturreservat i undervisning-, formidling- og forskningsaktivitet (FOU) kunne gi økt kunnskap om verneverdiene i området. Et forvaltningsmål er at det skal legges til rette for undervisning, formidling og forskning innenfor verneområdet, så lenge dette ikke går utover verneformålet.

Stor-Graddis naturreservat ble fastsatt ved kgl.res. 21. desember 2000. Formålet med fredningen er å bevare en variert og spesiell furuforekomst med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene. Av spesielle kvaliteter nevner forskriften at området har botaniske interesser knyttet til kalkrik grunn og at det i området finnes en gammel og storvokst furuskog, og betydelig med tørrgadd og læger. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er «fredet mot skade og ødeleggelse» og det er også forbudt å «fjerne planter eller plantedeler» fra reservatet (kapitel IV punkt 1). Stor-Graddis naturreservat mangler forvaltningsplan.

Gåsvatnan landskapsvernområde og **Saltfjellet landskapsvernområde** fikk også oppdaterte forskrifter fastsatt ved kgl.res. 16. oktober 2020. Formålet med forskriften for Gåsvatnan er bland annet å ta vare på et natur- og kulturlandskap av økologisk og opplevelsesmessig verdi. I formålet med forskriften for Saltfjellet inngår å ta vare på et egenartet natur- og kulturlandskap av stor naturhistorisk, økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi. For begge landskapsvernområdene omfatter formålet også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Bestemmelsene for landskapsvernområdene sier at «vegetasjonen skal ikke skades eller ødelegges på en måte som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig» (§ 4 i begge forskriftene). Begge landskapsvernområdene mangler forvaltningsplan.

Naturmangfoldloven § 48

Søknader om dispensasjon fra verneforskriftene skal vurderes etter naturmangfoldloven (NML) § 48, selv om det i de enkelte forskriftene kan finnes eldre og annerledes formulert bestemmelser (naturmangfoldloven § 77). I følge NML § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Søknader som gjelder verneområder skal også vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8-12 for å tilse at kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig, at føre-var prinsippet blir følget, at tiltaket ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, samt at den beste måten å gjennomføre tiltaket på blir brukt.

Vurdering

Forskriftene for landskapsverneområdene sier at vegetasjonen ikke skal skades eller ødelegges på en måte som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Det finnes ingen grund å tro at den innsamling av frø og beleggseksemplarer som er aktuell i denne søknad vil påvirke landskapets karakter eller særpreg. Innsamlingene kan derfor skje uten dispensasjon i landskapsverneområdene.

Samtlige nasjonalparker og naturreservatet har en bestemmelse som på en strengere måte sier at vegetasjonen ikke skal skades eller ødelegges i området, selv om detaljene i formuleringen varierer litt imellom områdene. Alle naturreservater har dessuten en bestemmelse som forbyder at planter eller plantedeler fjernes fra reservatet. Ingen av nasjonalparkene eller naturreservatene har bestemmelser som gir direkte unntak eller mulighet å gi tillatelse for den innsamling som UiT søkt om.

Selv om «vegetasjon» er en bredere begrep enn «art» og «individ» er praksis at den type av innsamling som det her er søkt om vil innrømmes i vad som regnes til «skade» på vegetasjonen i områdene. Dette er bland annet tydeliggjort i forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark. En årsak til dette er at uregulert innsamling som er spesifikt rettet mot arter i rødlistekategori VU, EN og CR – og for Láhko dessuten en art som er særskilt nevnt i verneformålet (nordlig tinderublom) – risikerer at årsake mer skade på en populasjon enn for eksempel høsting av vanlige bær og matsopper.

Fra perspektivene at frøbank og sikkringsdyrking er verktøy for bevaring av den botaniske mangfold som også er formål for etableringen av nasjonalparkene og naturreservatene skulle tiltakene muligens kunne innrømmes i den generelle unntaksbestemmelse som finnes for skjøtselstiltak, men slik håndtering vil forutsette en høyere nivå på kontroll av prosjektet fra verneområdesforvaltningen enn vad som er aktuell i forbindelse med denne søknad.

Den søkte innsamlingen må derfor vurderes som dispensasjonssøknad etter NML § 48 fra bestemmelsene om vern av plantelivet i nasjonalparkene og naturreservatene, samt fra bestemmelsene om forbud til fjerning av planter og plantedeler fra naturreservatene.

I følge NML § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak «dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig».

Vurderingen etter NML § 48 kan i denne sak enten skje etter § 48 første eller tredje alternativ. Første alternativ åpner for unntak dersom det «ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig». NML § 48 første alternativ kommer vanligvis til bruk for vurdering av dispensasjoner til vitenskapelige formål. NML § 48 tredje alternativ åpner for unntak når «hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning, for eksempel viktige kommunikasjonsanlegg som flyplasser, jernbaner eller større samferdselsprosjekter. Det kan argumenteres at Norges internasjonale forpliktelser å bevare arter, og artenes genetiske mangfold, kan regnes som vesentlig samfunnsinteresse, men verneområdesforvaltningen vurderer likevel at denne søknad skal vurderes etter NML § 48 første alternativ. Det skal da vurderes både om innsamlingen av frø og beleggseksemplarer strider mot vernevedtakenes formål og om innsamlingen kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det at begge vilkårene er oppfylt gir likevel ikke krav på dispensasjon; en skjønnsmessig vurdering skal også foretas, hvor blant annet omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon fra vil ha betydning.

Verneområdesforvaltningen vurderer at profesjonell ex situ-bevarende, i frøbank og med sikkringsdyrking, på lang sikt vill vil øke mulighetene til å forsterke eller gjenopprette populasjoner av arter i verneområdene. Bevaring ex situ av naturlige plantearter fra verneområder i Sapmi vurderes også være en del i bevaringen av det samiske naturgrunnlag. Den søkte innsamlingen av frø, samt utførsel av plantemateriale, strider dermed ikke mot formålene i noen av nasjonalparkene eller naturreservatene.

Verneområdesforvaltningen vurderer at en innsamling på inntil 10 % av den totale frømengden fra den enkelte arten per bestand og år unner en 5-årsperiode ikke vil gi en nevneverdig påvirkning på artsforekomstene i verneområdene. Den vurderingen grunner seg i at mesteparten av frø i naturen ikke vil utvikle seg til nye planter, dels på grunn av frøpredasjon, dels på grunn av at mange frø ikke vil finne et lempelig vokststed. Å bruke en liten del av frømengden unner et lite antall år til kvalifisert sikkringsdyrking ex situ har da gode muligheter å bidra til bevaringen av disse arter, ikke minst om tilfeldigheter og klimaendringer med tiden vil ødelegge de naturlige forekomstene.

Verneområdesforvaltningen vurderer dog at innsamling av beleggseksemplarer har potensiale at påvirke verneverdiene. Samtidig er belegg en viktig del i den langsiktige dokumentasjon av mangfoldet i områdene og for den taksonomiske dokumentasjon av det innsamlede frømaterialet. Enkelte arter kan trues om denne innsamling ikke utføres varsomt, og en artsvis vurdering må gjøres, basert på forhold for de enkelte artene og deres rødlisteklassifisering.

Halvparten (32) av artene i søknaden er tidligere rapportert fra de omsøkte verneområdene. Av disse er 20 arter registrert som NT i norsk rødliste 2015:

- Brannmyrklegg (NT; truet av klimaendringer)
- Dubbestarr (NT; truet av klimaendringer)
- Dvergsyre (NT; truet av klimaendringer)
- Grannsildre (NT; truet av klimaendringer)
- Grynsildre (NT; truet av klimaendringer)
- Gullrublom (NT; truet av klimaendringer)

- Hengepiggrø (NT; truet av minket utmarksbeite)
- Hvitkurle (NT; truet av gjengroing)
- Høyfjellsveronika (NT; truet av fragmentert utbredelse og klimaendringer)
- Issoleie (NT; truet av klimaendringer)
- Lapprublomm (NT; truet av klimaendringer)
- Lodnemyrklegg (NT; truet av klimaendringer)
- Nordlandssveve (NT; truet av gjengroing av gammel beitemark)
- Smalstarr (NT; muligens truet av klimaendringer)
- Småsoete (NT; stabile populasjoner i fjellet)
- Snøarve (NT; truet av klimaendringer)
- Snøsoleie (NT; truet av klimaendringer)
- Svartbakkestjerne (NT; truet av klimaendringer)
- Tuestarr (NT; trolig stabil i Nord-Norge)
- Ullbakkestjerne (NT; truet av klimaendringer)

De NT-klassifiserte artene er i første hånd truet av klimaendringer og vurderes ha stabile forekomster hvor de finnes i de aktuelle verneområdene. Ex situ-bevaring vil være et godt komplement til bevaring i verneområdene. Innsamling av beleggseksemplar av disse artene vurderes å ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.

Fjorten arter er registrert i rødlistekategori VU eller EN:

- Dvergrublomm (EN; truet av fragmentert utbredelse og klimaendringer)
- Gulmyrull (VU; truet av fragmentert utbredelse og klimaendringer)
- Huldreblomm (VU; truet av minkende areal gammelskog;)
- Hvitstarr (EN; truet av fragmentert utbredelse og klimaendringer)
- Jemtlandsstarr (VU; truet av lite forekomstareal)
- Jøkelstarr (VU; truet av klimaendringer)
- Nordlig bergjunker (VU; truet av begrenset utbredelse og klimaendringer)
- Nordlig tinderublomm (EN; truet av begrenset utbredelse og klimaendringer; arten omfattes av Emerald-nettverket)
- Snøgras (VU; truet av klimaendringer)
- Stuttsmåarve (EN; truet av fragmentert utbredelse og klimaendringer)
- Svartisvalmue (EN; svært begrenset utbredelse og truet av klimaendringer)
- Sølvkattfot (VU; truet av sterkt tamreinbeite og klimaendringer)

De VU- og EN-klassifiserte artene er truet av svært begrenset utbredelse, klimaendringer eller begge disse forhold. Forekomst i verneområdene er i flere fall begrenset (unntak snøgras). Populasjonene i verneområdene er en viktig del i bevaring av artenes genetiske mangfold i Nord-Norge. Nordlig tinderublomm omfattes også av Emerald-nettverket. Verneområdesforvaltningen vurderer at ex situ-forvaltning av disse arter og deres genetiske mangfold har høy prioritet. For å unngå nevneverdig påvirkning på verneverdiene må dog innsamling av beleggseksemplar av disse artene skje uten å ødelegge rotsystem eller fortsatt overlevelse for de enkelte individene.

Utover artene som tidligere er rapportert fra verneområdene kan det ikke utelukkes at også følgende arter kan bli funnet:

- Bergalm (VU; edellauvskog i låglandet og dalfører i syd-bratter; truet av sykdom og beiting)
- Dvergarve (EN; fuktig grusmark og snøleier på baserik/ultrabasisisk grunn; truet av temperaturøkning og gjengroing, samt begrenset/fragmentert utbredelse; arten omfattes av Emerald-nettverket)
- Finnmarksfrøstjerne (VU; rikere skog og flommarkskog; største truslene er gjengroing og oppdyrking)
- Grønnskattfot (VU; sene, fuktige snøleier på baserik grunn i høgfjellet; truet av klimaendringer og fragmentert utbredelse)
- Huldregras (NT; fuktig, skyggefull barskog og blandingsskog; truet av skogbruk; arten inngår i Emerald-nettverket)
- Huldrestarr (NT; rikmyr/ekstremrikmyr, i boreale soner opp til eller rett over skoggrensa; truet av grøfting, gjengroing av slåttemyrer og opphør av utmarksbeite)
- Håret myrflatbelg (VU; rikmyrer, gammel kulturmark/eng; nord-østlig; truet av redusert utmarksbeite, gjengroing og vassdragsutbygging)
- Høstvasshår (NT; elvestrender; stabil forekomst i Nord-Norge)
- Kalkbleikvier (NT; kalkberg og skjellsand; truet av habitat-forandringer)
- Lappkattfot (VU; truet av liten forekomst og klimaendringer)
- Lapplandsløvetann (EN, men stort mørketall; kanskje tørr beitemark og berghyller; sterkt truet på grunn av et lågt individtall fordelt på meget få kjente forekomster; ex situ-bevaring motivert)
- Lappveronika (NT; strand- og beiteområder; nær truet fordi den synes å ha hatt en sterk tilbakegang, som kanskje er avsluttet, og fordi det er få dokumenterte forekomster i dag)
- Snau vaniljerot (NT; baserik furuskog; truet av habitat-forendringer)
- Trippelvier (NT; sene snøleier i låg-/mellomalpint belte; truet av klima-forendringer)

Hvis disse artene blir funnet i verneområdene i forbindelse med UiT sine feltarbeid vurderes nytten av den dokumentasjon som da skjer overveie risikoen at arten trues i verneområdet. Innsamling av belegg må dog skje på samme premisser ifølge rødlistekategorisering, som for de arter som siden tidligere er rapportert fra områdene.

En rekke arter i søknaden har utbredelse eller habitatpreferanse som gjør det lite sannsynlig å finne dem i de aktuelle verneområdene:

- Aursundløvetann (EN; sjø- og elvekanter nedom fjellet)
- Bendeltjernaks (EN; eutrofe vann i lavlandet)
- Broddtjernaks (NT; eutrofe vann i lavlandet)
- Dvergsivaks (VU; leiregrunn i brakkvannsområder)
- Firling (VU; ikke alpin)
- Flueblom (NT; ikke alpin)
- Granntjernaks (EN; vann i lavlandet)
- Islandskarse (EN; brakkvass-strand)

- Kløftstarr (VU; ikke rapportert sør om Narvik; arten omfattes av Emerald-nettverket)
- Myggblom (NT; ikke alpin)
- Nordlandsmarikåpe (NT; kulturmark og urterik skog)
- Smalasal (CR; lavlandet; arten er foreslått at omfattes av Emerald-nettverket)
- Småmyrull (EN; middels næringsrik myr i lavlandet)
- Smånesle (VU; ikke alpin)
- Stivtjernaks (NT; ikke alpin)
- Tundrasoleie (VU, fuglegjødslate grunne sjøer)
- Vasskrans (VU; brakke fjordbunner, elvedelta, dammer i lavlandet)
- Villeple (VU; ikke alpin)
- Vrangmyrull (VU; ikke rapportert sør om Narvik)
- Vollmarikåpe (VU; ikke alpin)

Også om disse artene blir funnet i verneområdene i forbindelse med UiT sine arbeider vurderes nytten av den dokumentasjon som da skjer overveie risikoen at arten trues i verneområdet. Innsamling av belegg må dog skje på samme premisser ifølge rødlistekategorisering, som for de arter som siden tidligere er rapportert fra områdene.

Med de restriksjoner som blitt beskrevet ovenfor vurderer forvaltningen at det er mulig å ta beleggseksemplarer uten at verneverdiene påvirkes nevneverdig. Forvaltningen vurderer da at begge vilkårene i NML § 48 første alternativ da vil være oppfylt. Det vil dermed være mulig å gi dispensasjon.

Formålet med den søkte innsamlingen er å bevare arter og genetisk materiale «ex situ», det vill si enten i frøbank eller med dyrking på annen plass enn hvor plantene vokser i naturen. Sikringsdyrking er en viktig del i Norges internasjonale forpliktelser for bevaring av den biologiske mangfold i riket. Både frøbank og sikringsdyrking er metoder som siden lang tid er etablert for å sikre overlevelse av truede planter. Metodene er erkjent av Verdens naturvernorganisasjon (IUCN). Dette er ikke minst aktuelt for arktiske-alpine arter, som i stor grad er truede av at deres naturlige habitat forsvinner i et endret klima. Det er da en fordel om innsamlingen begynner før den naturlige populasjonen er for liten, for å unngå genetiske «flaskehals-effekter» i det ex situ-forvaltede materialet. Det er også viktig at innsamlet materiale blir ordentlig ivarettatt for å sikre at det fortsatt er tilgjengelig i en situasjon når det blir nødvendig å bruke det, til eksempel for re-etablering av populasjoner i naturen. Forvaltningen vurderer at Tromsø arktisk-alpine hage ved Norges arktiske universitet har kunnskap, kapasitet og tilstrekkelige ressurser til å langsiktig håndtere det materiale de ønsker å samle inn og at det finnes gode muligheter at i en hundreårs-perspektiv nytte det forvaltede plantematerialet i verneområdesforvaltningen. Denne vurdering grunner seg på at Tromsø arktisk-alpine hage er en etablert vitenskapelig organisasjon og inngår i Nasjonal nettverk for botaniske hager. Denne organisasjon arbeider med Norges oppfyllelse av internasjonale forpliktelser i forhold til mål 8 i konvensjonen om biologisk mangfold. Forpliktelsene inkluderer blant annet å holde med frøbank (som driftes av Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo), samt regional og nasjonal sikringsdyrking av norske truede arter, så at minimum 75 % av truede plantearter bevares i ex situ-samlinger og at minimum 20 % av planteartene er tilgjengelig for reetableringer og restaureringsprogram. På denne måte er det forskjell på frø-innsamling til frøbank og sikringsdyrking i regi av en etablert organisasjon og frø-

innsamling fra enkeltpersoner for privat bruk. Vedtaket vil derfor ha begrenset presedensvirkning for innsamling av frø fra verneområdene.

Selve innsamlingen vil skje til fots, når frø er modnet i slutten av sommeren. Denne tidspunkt risikerer å sammenfalle med reinflytting, samling og reinslakt i september, men forvaltningen vurderer at risiko er liten for at innsamlingen vil årsake forstyrrelser for reindriften. UiT vil likevel oppfordres til å ta særskilt hensyn om det finnes rein i området.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf. naturmangfoldlovens § 8. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Innsamling av frø for hånd og unner ekspedisjoner til fots er vurdert å være den beste måten å gjennomføre tiltaket, jf. Naturmangfoldloven § 12.

Verneområdesforvaltningen vurderer dermed at det er grunn å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 fra bestemmelsene om forbud å skade vegetasjon i Junkerdal, Láhko, Rago og Saltfjellet-Svartisen nasjonalparker, samt i Dypen, Junkerdalsura og Stor-Graddis naturreservat. Verneområdesforvaltningen vurderer dessuten at det er grunn å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 fra bestemmelsene om forbud å fjerne planter eller plantedeler fra Dypen, Junkerdalsura og Stor-Graddis naturreservat. Til dispensasjonen vil det knyttes vilkår for å sikre dokumentasjon av innsamlingene, samt for å unngå ødeleggelse av individene i verneområdene og forstyrrelser for reindriften.

Konklusjon

Tromsø arktisk-alpine hage ved Norges arktiske universitet (UiT) gis dispensasjon å samle frø med beleggseksemplarer i Junkerdal, Láhko, Rago og Saltfjellet-Svartisen nasjonalparker, samt Dypen, Junkerdalsura og Stor-Graddis naturreservat. Tromsø arktisk-alpine hage gis videre dispensasjon fra forbud å fjerne plantedeler fra Dypen, Junkerdalsura og Stor-Graddis naturreservat. Dispensasjonene gjelder en bestemt liste om 66 arter og unner årene 2021-2024. Til dispensasjonen er det knyttet vilkår for å sikre dokumentasjon av innsamlingene samt å unngå ødeleggelse av planteindivid og forstyrrelser for reindriften.

Klageadgang

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt

- Forskrift om verneplan for Junkerdal. Vern av Junkerdal nasjonalpark/Juŋŋkaravuome nasjonalpárkka, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland (FOR-2004-01-09-8)
- Forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark. Rapport 2/2008. Fylkesmannen i Nordland 2008.

- Forskrift om vern av Láhko nasjonalpark, Gildeskål, Meløy og Beiarn kommuner, Nordland (FOR-2012-12-14-1314)
- Forskrift om utlegging til nasjonalpark et område av statens grunn, Storskogen, Ragoområdet, Sørfold kommune, Nordland (FOR-1971-01-22-95)
- Forvaltningsplan for Rago nasjonalpark, Sørfold kommune. Midtre Nordland nasjonalparkstyre 2013.
- Forskrift om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke (FOR-2020-10-16-2076)
- Forvaltningsplan for de verna områdene i Saltfjellet. Fylkesmannen i Nordland 1990.
- Forskrift om vern av Dypen naturreservat i Saltdal kommune i Nordland fylke (FOR-2020-10-16-2080)
- Forskrift om fredning av Junkerdalsura naturreservat, Saltdal kommune, Nordland (FOR-2000-12-21-1508)
- Forvaltningsplan for Junkerdalsura naturreservat. Fylkesmannen i Nordland 2014.
- Forskrift om fredning av Stor-Graddis naturreservat, Saltdal kommune, Nordland (FOR-2000-12-21-1507)
- Forskrift om vern av Gåsvatnan landskapsvernområde i Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner i Nordland fylke (FOR-2020-10-16-2079)
- Forskrift om vern av Saltfjellet landskapsvernområde med biotopvern i Rana og Saltdal kommuner i Nordland fylke (FOR-2020-10-16-2078)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (LOV-2009-06-19-100)

Øvrige opplysninger

I Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder kan den søkte innsamlingen skje uten særskilt tillatelse fra verneområdesforvaltningen.

Den svartisvallmue (*Papaver radicum subglobosum*) som er rapportert i Artskart fra Junkerdal-området er ikke spontan.

Husk at denne dispensasjon ikke gir utvidet tillatelse i forhold til Miljødirektoratet sin vedtak for innsamling av frø fra fredete og prioriterte arter; hvis slik vedtak ikke tillater innsamling av belegg vil det fortsatt være forbudt å ta belegg av de artene.

Arkivsaksnr: 2021/2491-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 08.04.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	19/2021	16.04.2021

Verneområdene på Saltfjellet - Forvaltningsplan og besøksstrategi

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre gir sekretariatet mandat til å prioritere arbeidet med besøksstrategien for verneområdene på Saltfjellet i 2021, slik at denne kan ferdigstilles i løpet av året. Forvaltningsplanarbeidet utsettes til 2022.

Bakgrunn og vurdering

Sekretariatet fikk i forrige styremøte ST13/2021 – Eventuelt i oppdrag å legge frem en sak om forvaltningsplan og besøksstrategi for verneområdene på Saltfjellet.

I 2018 fikk sekretariatet i oppdrag å starte med besøksstrategien for Saltfjellet. I påvente av nye verneforskrifter. I 2019 ble det oppnevnt referansegrupper, en for øst (øst for Blakkåga/Beiardalen) og en vest (vest for Blakkåga og Beiardalen). Det ble avholdt innledende møter i de to referansegruppene i november 2019. Det ble bestemt at sekretariatet skulle utforme et utkast som skulle presenteres på neste møte.

Et utkast er påbegynt, men ikke ferdigstilt. Permisjoner og nytt vernevedtak har ført til noen forsinkelser. Likevel vil et utkast kunne ferdigstilles i løpet av få måneder (før sommeren), forankres i referansegruppa, og oversendes til Miljødirektoratet til faglig godkjenning. Dette tar kanskje noen måneder. Vi tror en besøksstrategi kan ferdigstilles fra sekretariatet innen 2021, og godkjennes i løpet av de første måneder av 2022. Besøksstrategien tar kun for seg hovedmomenter som man allerede har forankret; nasjonal turiststi i Meløy, Telegrafruta, Nordlandsruta, Marmorslottet, skiløypene i Gåsvatnan landskapsvernområde. Slik at man kan lande dette og begynne å jobbe med tilrettelegging og infrastruktur rundt kritiske innfallsporter. Dette har allerede stått i bero over alt for lang tid.

Vi har over tid signalisert behovet for økte ressurser. Vi har allerede to forvaltningsplaner i prosess: Junkerdal og Láhko. Ut fra et ressurssspørsmål vil det ikke være forsvarlig at tre av fire (faste) forvaltere skal jobbe med forvaltningsplaner. Dette lar seg ikke gjennomføre sammen med andre arbeidsoppgaver. Sekretariatet mener at styret her bør gjøre en relativt tøff prioritering, også for å signalisere ovenfor bevilgende myndigheter at man har for lite ressurser.

Dersom styret ønsker å prioritere oppstart av forvaltningsplan for verneområdene på Saltfjellet på nåværende tidspunkt kan man risikere at dette går ut over, ikke bare den påbegynte besøksstrategien, men også andre forvaltningsplaner i prosess. Det kan også skape forvirring i forhold til de oppnevnte referansegrupper, og øst-vest-delinga som ble gjort vil ikke kunne videreføres for forvaltningsplanarbeidet. Sekretariatet oppfordrer styret til å avvente, og heller gi oss mandat til å prioritere besøksstrategien fremover, med de fokusområder som allerede er bestemt i styret. Da kan man lage en relativt enkel besøksstrategi nå, som kan fungere frem til forvaltningsplanen er ferdigstilt om 3-4 år. Deretter revidere besøksstrategien (skal rulleres oftere enn forvaltningsplaner) etter eventuelle nye retningslinjer.

Følgende momenter vil være viktige i besøksstrategien. Det meste på lista er allerede på overtid:

- Telegrafruta – Fra Bjellånes til Russånes. På Storvollen er det store forventninger til at det skal settes i gang arbeid med å etablere innfallsport tilknyttet den gamle skola. Informasjonsplakat og temaplakat på Bjellånes/Storvollen, omlegging av sti etter bru over Ranaelva?
- Nordlandsruta – Fra Bolna til Graddis (og videre nordover i Junkerdal nasjonalpark). Dette toget går nå.
- Skiløyper i Gåsvatnan. Beiarn og Saltdal har hver sin løype.
- Bredekrunden – her har Statskog allerede gjort masse fordi vi ikke har vært klar med besøksstrategi som sier noe om hvordan området bør utvikles. Informasjon? Guiding? Arrangementer?
- Marmorslottet, Pikhågan og Glomdalen – Rana kommune har satt i gang et arbeid her med å utbedre parkering og toalettfasiliteter. Hvis kommunen vil kan de sette opp festivaldo. De har ingen «forpliktelser» for å tilrettelegge for gode opplevelser inne i verneområdene, men det er Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Marmorslottet som vil være merkelappen på toalettene. Et av de viktigste momentene i besøksstrategiene er å legge til rette for økt samarbeid utenfor og innenfor verneområdene som styret forvalter, og her kan man få et tilfelle der kommunen gjør en ting utenfor, mens forvaltningsmyndigheten for verneområdet gjør en annen ting innenfor.
- Engenbreen – Tåkeheimen – Helgelandsbukken. En svært populær turrute i et område hvor man ikke har åpnet opp for tilrettelegging. Besøksstrategien bør åpne opp for dette. Det er det enighet om i referansegruppa. Sees i sammenheng med nasjonalparkkommunen Meløy og deres intensjoner om å etablere en nasjonal turiststi i området. Lavt konfliktnivå!
- Austerdalsisen – ligger nå i nasjonalparken. Sammen med Engenbreen de to mest besøkte brearmene av Svartisen. Stor utfart, manglende og gammel informasjon. Trenger folk å vite at de besøker nasjonalparken? Her bør det opp ei informasjonstavle og kanskje et portalskilt.
- Utvikling av Lønsdal-området: togstasjon, DNT-hytte, (nedlagt) hotell. Rundtur ned til Nordland nasjonalparksenter. Geopoetisk tur.
- Bruk av merkevaren! Lage merkevaremateriell, brosjyrer, nettside, kartplakater og temaplakater – eks reindrift. Dette får vi ikke lov til å tenke på uten godkjent

besøksstrategi. Informasjonstavler med det nye vernekartet bør være høyt prioritert da dagens tavler er fra 1991. Skal forvaltningsplanen skrives først vil det gå fem år før de første informasjonstavlene er på plass rundt Saltfjellet.

- Rødøy – utvikle utsiktspunkt / besøkspunkt hvor man kan se og oppleve Svartisen på avstand. Informasjon ved en av fergeleie? Båtturer til Nattmoråga?

Tar man utgangspunkt i dette så har man noe å jobbe med minst i 3 år etter at besøksstrategi er godkjent, uten at dette forandrer bruken av verneområdene.

Arkivsaksnr: 2020/1557-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 08.04.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	20/2021	16.04.2021

Saltfjellet landskapsvernområde - Søknad om tiltak i forbindelse med minnested Bjørnelva - Stiftelsen Narviksenteret

Forslag til vedtak

Stiftelsen Narviksenteret gis tillatelse til å beplante et felt med fjellplanter på Sukkertoppen tilknyttet krigsminnesmerket, og til en enkel etablering av sti til det gamle minnesmerket, i Saltfjellet landskapsvernområde.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3 tredje avsnitt bokstav h). og naturmangfoldlovens § 48 om nyplanting.

Vilkår:

- Nyplanting: Det skal benyttes fjellplanter som naturlig er tilhørende på Saltfjellet.
- De første vekstsesongene kan feltet inngjerdes slik at plantene får nødvendig rotfeste.
- Stien skal klimatilpasses – det skal lages nødvendige stikkrenner og grøfter slik at nedbør ikke fører til økt erosjon og slitasje

Bakgrunn

I styresak 27/2020 behandlet Midtre Nordland nasjonalparkstyre en søknad fra Stiftelsen Narviksenteret om etablering av minnested på parkeringsplassen ved Sukkertoppen. Følgende vedtak ble fattet: «Stiftelsen Narviksenteret gis dispensasjon til etablering av minnested på parkeringsplassen ved Sukkertoppen. Det gis dispensasjon til oppføring av informasjonstavler og monument. Dispensasjonen blir gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48». Da denne søknaden ble behandlet lå parkeringa ved Sukkertoppen inne i Saltfjellet landskapsvernområde, men etter revisjonen 16. oktober 2020 er nå grensa flytta vekk fra E6 og monumentet ligger ikke lengre innenfor verneområdet.

I høst og vinter har Narviksenteret, i samarbeid med mange aktører, blant annet sekretariatet sett på hvilke muligheter som ligger i dette minnesteget. I forbindelse med dette ber Narviksenteret om tillatelse til å plante partier rundt den kommende trappa opp til Sukkertoppen, og en forsiktig anleggelse av sti til det sprengte minnesmerket.

Planting er tenkt gjennomført i ulike trinn: først å ta stiklinger av vier våren 2021, dernest plante de ut i 2022 sammen med lokale vekster. Tanken er at kunstnerne organiserer og står for dette arbeidet, med mulig hjelp fra Nasjonalparksenteret. I årene utover 2022 ber vi om at tilsyn og eventuelt mer planting gjøres av Nasjonalparksenteret i henhold til beskrivelse fra kunstnerne. Sekretariatet har også meldt at man kan bistå med faglig kompetanse i denne forbindelse. Anlegging av "sti": Vi foreslår å lede trafikken langs høydedraget der det allerede er en sti på berggrunn. Det siste stykket fram til minnesmerket går over en liten bekk og gjennom en ur, og vi foreslår derfor at man gjør en forsiktig tilrettelegging i ura for å minimere sjansen for fall og skader. Vi mener at ved å gjøre det slik unngår vi trafikk inne i selve fangeleiren eller myrområdet like ved. Samlet sett vil dette være det minste inngrepet og vil sikre mot unødig slitasje og erosjon i området som er fuktigere. Nordland fylkeskommune ved Kulturminner i Nordland skal som regional kulturmiljømyndighet være tilstede under arbeidet. (Hvordan/når dette skal gjøres er ikke klart ennå).

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet landskapsvernområde ble først vernet i 1989, men verneplanen for området ble revidert 16. oktober 2020. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet. Formålet med forskriften er å ta vare på et egenartet natur- og kulturlandskap av stor naturhistorisk, økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi.

Videre er formålet med forskriften å ta vare på

- a) et stort høyfjellsområde med særlig stor kvartærgeologisk verdi i avsetninger dannet i slutten av siste istid
- b) et identitetsskapende landskap preget av mange samiske og andre kulturminner
- c) et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønnå og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen og landskapet gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det er forbudt å iverksette tiltak som alene eller sammen med andre kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Forbudet omfatter blant annet opparbeiding av sti og nyplanting. Forvaltningsmyndigheten kan likevel etter søknad gi dispensasjon til oppsetting av skilt og merking av stier. I forskriften er det ingen spesifiserte hjemler til nyplanting. En søknad om planting må behandles etter naturmangfoldlovens § 48.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden er også vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ga tillatelse til etablering av minnested da dette fremdeles lå innenfor vernegrensene til Saltfjellet landskapsvernområde. De nye tiltakene er relativt beskjedne i forhold til de planene som finnes for hele minnestedet. Det legges vekt på formålet om «å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner». Krigsfangeleiren er et kulturminne, og det er i prosess hos Nordland fylkeskommune om det skal bli et fredet kulturminne.

Tiltakene skal være nære E6 og en allerede opparbeidet parkeringsplass. Nyplanting vil i all hovedsak være utenfor området, men for å få det helhetlig kan et lite hjørne av planteområdet komme innenfor. Kunstnerne vil bruke planter som finnes naturlig i området, men det skal være en tydelig avgrensning av feltet som skal plantes, og skal være bakgrunn til det fysiske minnesmerket. Dette skal symbolisere «nytt liv» i kontrast til informasjonen som skal stå på minnesmerket som skal hedre de som døde på Bjørnelva. En dispensasjon må gis etter naturmangfoldlovens § 48. Dette forutsetter at tiltaket ikke strider med vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Vi vurderer at nyplanting helt i grensa av Saltfjellet landskapsvernområde hverken påvirker verneverdiene nevneverdig, eller strider med vernevedtakets formål. Det understrekes at tiltaket i all hovedsak skjer utenfor landskapsvernområdet.

Figur 1 Skisse i søknad. De blå strekene viser trappekonstruksjon. Det svare rektanlet er feltet som skal plantes. Den grønne streken er den nye vernegrensa for Saltfjellet landskapsvernområde.

Å etablere sti vurderes som hensiktsmessig for å hindre slitasje i fremtida. Det skal informeres om det gamle minnesmerket som ble sprengt under operasjon asfalt. Dette vil nok lede en del folk inn mot dette området. I dag er det ingen etablert sti, og folk må gå delvis over bløtt parti og tørre rabber. De tørre rabbene er særlig utsatt for slitasje, og det vil være et godt tiltak for fremtidig slitasje i området at stien blir etablert før folk begynner å gå i området.

Kunnskapsgrunnlaget regnes som godt nok, føre-var-prinsippet kommer ikke i bruk jfr. naturmangfoldlovens §§ 8 - 9. Det er mange stoppeplasser og parkeringsplasser over Saltfjellet som kan være i konflikt med verneverdiene, siden tiltaket blir lagt på en allerede etablert tilknyttet parkeringsplass vil det ikke føre til for stor samlet belastning på økosystemet jfr. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldlovens §§ 11 – 12 er ikke aktuelle i denne saken.

Konklusjon

Stiftelsen Narviksenteret gis tillatelse til å beplante et område på Sukkertoppen, og til en enkel etablering av sti til det gamle minnesmerket.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Saltfjellet landskapsvernområde
Rundskriv om forvaltning av verneområder

Arkivsaksnr: 2021/1157-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 08.04.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	21/2021	16.04.2021

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Utvidet søknad om gjenoppbygging og utvidelse av uthuset ved reindriftshytta ved Simlehaugen - Saltfjellet reinbeitedistrikt

Forslag til vedtak

Saltfjellet reinbeitedistrikt v. Per Thomas Kuhmunen gis tillatelse til å rive og gjenoppbygge uthuset ved sin hytte i Stormdalen i Rana kommune i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3 tredje ledd bokstav g) og h).

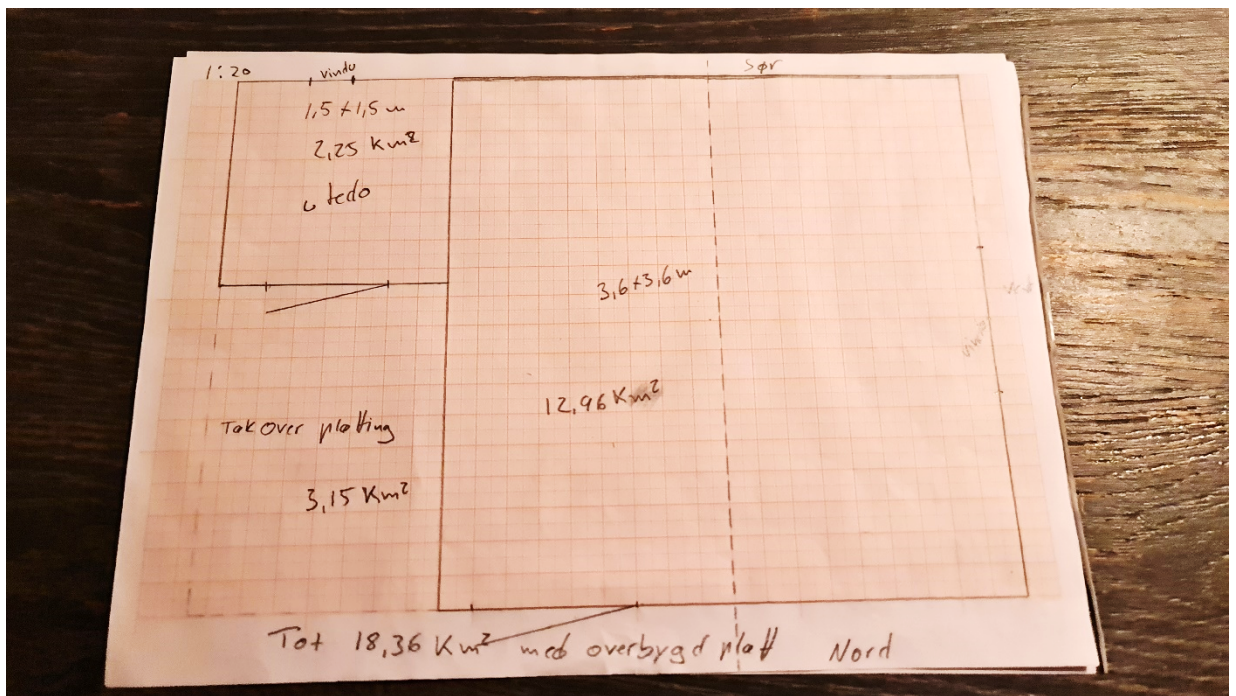
Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Det nye uthuset kan bygges etter egne ønsker, oppad begrenset til 19 m²
- Det gamle uthuset kan rives på stedet, men avfall må fraktes ut. Ubehandlet trevirke kan brennes på stedet.
- Det kan benyttes helikopter for innflyging av materiell og utstyr, samt uttransport av avfall.

Bakgrunn

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ga i styresak 8/2021 Saltfjellet reinbeitedistrikt tillatelse til å rive og gjenoppbygge uthuset ved sin hytte i Stormdalen. Det ble satt vilkår om at uthuset skulle bygges like stort som det gamle, som omsøkt.

Etter at styrevedtaket ble sendt ut fikk Saltfjellet reinbeitedistrikt tegnet det nye uthuset. Det nye uthuset er på 18,35 m². Bakgrunn for at det ble større var ønsket om 1. avskilt utedo, 2. avdelt ved/bensin og 3. annet utstyr. Den tredje delen kan også fungere som sikringshytte dersom det skulle skje noe med hovedhytta.

Figur 1 Oversendt tegninger av nytt uthus. Her ser man 1. Atskilt utede, 2. ved og drivstofflager, 3. uthus til annet utstyr (blant annet lavvoer o.l.) Den tredje delen skal kunne fungere som sikringshytte dersom noe skjer med hovedhytta.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble vernet ved kongelig resolusjon 16. oktober 2020. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken. Formålet med forskriften er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- A. et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- B. variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- C. et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- D. et variert og storslått landskap
- E. et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- F. deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- G. de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- H. et referanseområde for å følge utviklingen i naturen.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønnna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det er forbudt å iverksette virksomhet og tiltak som kan endre naturmiljøet. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- g) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for utøvelse av reindrift eller landbruksdrift
- h) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk

Vurdering

Sekretariatet mener at riving av et gammelt uthus for å bygge opp et nytt ikke vil påvirke verneverdiene i området. Det vil være positivt for reindrifta, og det vil bedre boforholdene og reindriftas tilstedeværelse inne i Stormdalen.

Det nye uthuset skulle opprinnelig føres opp i tilsvarende størrelse som det som står der i dag. Etter tegningene ble uthuset 6 m² større enn det som var oppgitt i den opprinnelige søknaden. De øvre delene av Stormdalen er et tungdrevent område, og sekretariatet har forståelse for at det er stort lagringsbehov. Vi synes også det er hensiktsmessig at en sikringshytte/ekstra overnattingsplass kan etableres i forbindelse med uthuset, slik at man ikke kommer i en situasjon der det om noen år søkes om egen sikringshytte i tillegg til uthus. Vi synes romløsningene ser fornuftige ut, og har forståelse for at ved//brensel ikke ønskes oppbevart i samme rom som blant annet lavvoer, soveposer og annet overnattingsutstyr. Utvidelse av uthuset vil først og fremst påvirke landskapskarakteren, og kanskje økt tilstedeværelse av reindriftsutøvere. Det er likevel et behov for nytt uthus, og uthuset som er forespeilet kan dekke flere funksjoner, noe som vil være vesentlig nytte for reindrifta i området.

Vurderinger etter naturmangfoldlovens §§ 8 – 12:

Man har god kunnskap om verneverdiene i området, og om reindriftas behov for økt tilstedeværelse i Stormdalen. Føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Det er ingen andre hytter i nærheten, og den samlede belastningen i området er veldig lav.

Konklusjon

Saltfjellet reinbeitedistrikt gis en ny tillatelse som åpner opp for at uthuset kan bygges oppad 19 m².

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Arkivsaksnr: 2021/2147-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 09.04.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	22/2021	16.04.2021

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om oppføring av inntil seks gjeterhytter og utedo på Jalggisoajvve - Saltfjellet reinbeitedistrikt v. Per Thomas Kuhmunen

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er positive til å gi Saltfjellet reinbeitedistrikt dispensasjon for oppføring av seks gjeterhytter og utedo ved Jalggisoajvve i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette under forutsetning at hver gjeterhytte ikke blir større enn 22 m² (Finstadlavvo 5,26 m)

Søknaden er utydelig på hva som skal bygges. Reinbeitedistriktet ser for seg enkle bygninger av moderat størrelse som for eksempel Finstadlavvoen. Før en endelig behandling må det konkretiseres:

- Hva som skal oppføres? Størrelse, form, høyde, fundamentering, etc.
- Hvor det skal plasseres i forhold til eksisterende infrastruktur på Jalggisoajvve?
- Om det er tenkt felles utedo for alle eller noen av hyttene.

Saltfjellet reinbeitedistrikt må på bakgrunn av dette fremlegge konkrete detaljtegninger av hva som skal bygges og kart som viser plassering på Jalggisoajvve. Når dette foreligger, kan saken behandles i arbeidsutvalget.

Bakgrunn

Saltfjellet reinbeitedistrikt har i brev datert 18. mars 2021 søkt om tillatelse til oppføring av inntil seks gjeterhytter/lavvoer og utedo ved Jalggisoajvve i Rana og Beiarn kommuner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Saltfjellet reinbeitedistrikt består av syv siida-andeler med totalt 23 næringsutøvere. Ved Jalggisoajvve har de et gjerdeanlegg som årlig benyttes til merking både om sommeren og høsten. I dag har distriktet én hytte ved dette anlegget. Med så mange

utøvere, og utøvernes familie med barn, har de behov for flere overnattingsplasser ved dette gjerdeanlegget.

På bakgrunn av dette søker distriktet om tillatelse etter verneforskriften for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, med hjemmel i reindriftslovens § 21 første ledd.

§ 21. Rett til husvære, buer o.l.: Retten til å utøve reindrift gir rett til i utmark å disponere grunn til nødvendige hytter og gammer for folk og til buer og stillinger som trengs til oppbevaring av løsøre og matvarer.

Reindriftdistriktet ramser opp følgende fordeler/konsekvenser:

- *Barmarkskjøringa i forbindelse med samling og merking reduseres betraktelig da man slipper å kjøre til og fra gjerdet hver dag.*
- *Det legges til rette for at familie og yngre generasjoner kan delta i arbeidet.*
- *Gammene/hyttene skal settes opp i umiddelbar nærhet til et eksisterende gjerdeanlegg og vil derfor ikke gi noen vesentlige virkninger med tanke på verneformålene for nasjonalparken. Det vil heller ikke gi negative konsekvenser for vår egen næringsutøvelse. Bygningene vil være av svært enkel standard jfr lenke nedenfor, og det er ikke snakk om fritidsbebyggelse.*
- *Området er værhardt, og tiltaket vil derfor bedre sikkerheten til reindriftsutøverne betraktelig.*
- *Samholdet i distriktet kan potensielt bli styrket ved at det legges til rette for økt samhandling.*

Vi viser her til distriktsplanen for distriktet. Av den fremgår det at behovet for kjøring i forbindelse med samling og merking i barmarksesongen er periodevis stort. Jalggisoajvve ligger langt unna nærmeste bilvei, og dette medfører at transportbehovet er stort. Dersom man har mulighet til å overnatte ved gjerdet, vil kjøringen følgelig reduseres betraktelig.

I dagens samfunn er det naturlig at familier, og da særlig de med små/ynge barn, ønsker et visst minimum av fasiliteter og privatliv i utøvelsen av sin næringsvei. For å oppnå dette, er vi avhengige av å kunne ha muligheten til å sette oss opp både en utedo samt egne lavvoer/hytter på de stedene hvor vi har størst aktivitet. Det vi ser for oss er relativt enkle bygninger av moderat størrelse som for eksempel
<http://www.finstadlavvoen.com/>

Finstadlavvo 4,4 m uten knevegg

Finstadlavvo 5,26 med knevegg

Stortingsmelding nr. 32 2016/2017 skriver:

Siidasystemet og det etablerte arbeidsfellesskapet innebærer at reindriften er en familiebasert næring. Utover at en familiebasert næring bidrar til ivaretagelse av reindriftsamisk kultur og levesett, innebærer dette at reindriften også har tilgang på arbeidskraft i arbeidsintensive perioder. Det er nødvendig at yngre generasjoner får delta i aktiviteter tilknyttet den daglige driften og andre reindriftsrelaterte aktiviteter. Gjennom slik deltagelse skjer det en viktig kunnskapsoverføring som ikke nødvendigvis kan læres på skolebenken, men som er av stor betydning for de som fremover skal ha sin hovedvirksomhet i reindriften. I tillegg er slik deltagelse sentralt for ivaretagelse og utvikling av den reindriftssamiske kulturen

Søknaden kom inn for én måned siden. I denne perioden har flere større saker blitt behandlet i sekretariatet. I tillegg ble det i ukene før påske behandlet flere «hastesaker» som omhandlet transporter i påska, samt skadefellingsuttak på gaupe og tilsetning av ny nasjonalparkforvalter på engasjement. Derfor har vi ikke fått fremskaffet all informasjon før dette styremøtet. For å unngå ytterligere forsinkelser innstilles det på et vedtak som lar styret ta en prinsipiell vurdering av saken, før detaljene fremlegges til arbeidsutvalget.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble først vernet i 1989, og revidert 16. oktober 2020. Reindriften på Saltfjellet var en viktig faktor til at det ble nasjonalpark i utgangspunktet. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken. Formålet med forskriften er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a) et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- b) variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- c) et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- d) et variert og storslått landskap
- e) et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- f) deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- g) de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- h) et referanseområde for å følge utviklingen i naturen.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønnna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det er forbudt å iverksette virksomhet og tiltak som kan endre naturmiljøet. Forbudet omfatter oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for utøvelse av reindrift eller landbruksdrift.

Søknaden er vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8 – 12.

Reindriftslovens § 21 gir utøvere av reindrift rett til å disponerer grunn til nødvendige hytter og gammer for folk og til buer og stillinger som trengs til oppbevaring av løsøre og matvarer.

Vurdering

Jalggisoajvve er et sentralt sted for reindrifta på Saltfjellet. Anlegget brukes årlig i forbindelse med merking både sommeren og på høsten. Jalggis er midt i hjertet av reinbeitedistriktet og her har det vært aktivitet i all tid. Fra før finnes både samlegjerder og hytte her. Det er et område hvor det alltid har vært stor aktivitet, og selv med eller uten gjeterhytter vil trolig ikke dette endre seg. Vi har forståelse for at reindrifta har et behov for å legge til rette for at yngre generasjoner, og øvrig familie i større grad kan bidra aktivt inn i arbeidsintensive perioder.

Jalggisoajvve er allerede et intensivt brukt område av reindrifta, og var det allerede før vernet av nasjonalparken kom. Som følge av dette er området slitt, og det er ikke noe som tyder på at markslitasje skal opphøre. Aktiviteten i området er dessuten så stor at dyr og fugler som sjeneres av forstyrrelser ikke benytter dette i dag. Det er derfor ikke funnet noen verneverdige arter som forringes av tiltaket.

Gjeterhyttene vil ha størst effekt på den landskapsmessige karakteren. Fra før står det ei gjeterhytte med uthus i området, og det er relativt omfattende gjerdeanlegg på Jalggis. I søknaden skriver Saltfjellet reinbeitedistrikt at gjeterhyttene skal plasseres i umiddelbar nærhet til eksisterende gjerdeanlegg. Sekretariatet mener at slike gjerdeanlegg vil være mer forstyrrende for landskapskarakteren enn gjeterhyttene. Jalggis ligger skjernet i forhold til populære turstier i området, og dette er også en av grunnene til at anlegget har blitt så viktig i reindriftssammenheng. I formålet heter det at verneforskriften skal ta vare på et storslått landskap, vi mener at gjeterhytter på Jalgges ikke nødvendigvis strider med dette da landskapet her allerede er forringet. For mange vil det dessuten være storslått å se reindrifas aktivitet og samisk kultur på en slik plass.

Distriktet argumenterer med at barmarkskjøring i forbindelse med samling og merking reduseres, da man slipper å kjøre til og fra gjerdet hver dag. Et av formålene med vernet er å gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv. Saltfjellstua er en av to turistforeningshytter som ligger både på Nordlandsruta og Telegrafruta. Dette er en populær turistforeningshytte gjennom hele året. Reindrifta har ei hytte 270 meter fra Saltfjellstua, og av flybilder ser vi at mye av kjøringa til Jalgges starter herfra. Slik det er tenkt med gjeterhytter på Jalgges så vil det redusere kjøring i områder tett knyttet til turistforeningens sine stier og husvær, noe som gir flere anledning til å oppleve uforstyrret natur.

Sekretariatet mener på bakgrunn av at Jalggis er som det er, med stor årlig aktivitet, omfattende infrastruktur fra før, stort behov for barmarkskjøring til og fra anlegget, så kan man gi tillatelse til tiltaket. Derimot er søknaden litt uklar på hva som faktisk skal bygges, at vi mener at det kan være lurt å gå en runde til for å ha det endelig avklart. Istedenfor å utsette saken foreslår vi at styret fatter en positiv innstilling ut fra ei forutsetning at gjeterhyttene faktisk blir små og har enkel standard. Når dette foreligger tas saken opp i arbeidsutvalget. En slik behandling vil gå raskt, dersom det ikke forelegges andre planer enn det som er skissert i søknaden.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på en positiv innstilling, men at det må forelegges konkrete detaljer før det fattes et endelig vedtak i arbeidsutvalget.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark
Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

Arkivsaksnr: 2021/2339-0

Saksbehandler: Oskar Nyheim Pettersen

Dato: 26.03.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	23/2021	16.04.2021

Saltfjellet- Svartisen og Junkerdal nasjonalpark - Søknad om kloppegging langs stinett - Bodø og Omegns turistforening

Forslag til vedtak

Bodø og omegns turistforening gis tillatelse til å kloppegge omsøkte strekninger etter nærmere koordinering med forvaltningsmyndighet og Statskog Fjelltjenesten.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftenes:

- Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark § 3 tredje ledd bokstav d)
- Junkerdal nasjonalpark § 3 pkt. 1.3a
- Saltfjellet landskapsvernområde § 3 tredje ledd bokstav g)

Det gis også tillatelse til bruk av snøskuter og/eller helikopter for inntransport av kloppmaterialene i begge verneområdene, samt inntransport av nytt dekke til bro over Lomvassbekken i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftenes:

- Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark § 8 tredje ledd bokstav f)
- Junkerdal nasjonalpark § 3 pkt 6.3.
- Saltfjellet landskapsvernområde § 8 tredje ledd bokstav e)

Tillatelsen til motorferdsel gis etter følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder kun for inntransport av klopper, kloppmaterialer, utstyr til byggingen og materialer og utstyr i forbindelse med utbedring av bro over Lomvassbekken
- Kjøring skal kun skje på tilstrekkelig snømengde slik at kjøring kan foregå uten å skade vegetasjon
- Det skal ikke kjøres etter 1. mai av hensyn til reindriften i området
- Bruk av helikopter må koordineres med det aktuelle reinbeitedistriktet i forkant av flyvingen
- Statskog, Fjelltjenesten eller annen leiekjører kan benyttes til oppdragene

Bakgrunn

Bodø og Omegns turistforening søkte den 16.03.21 om å få kloppegge bløte områder i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Junkerdal nasjonalpark. Hensikten med kloppeggingen er todelt ved at den skåner sårbare områder for stislitasje og er et servicetiltak for turgåere. De har kjøpt inn sibirsk lerk i dimensjon 2 x 8 som skal legges i dobbel bredde over egnede underliggere i følgende områder:

1. Sørvest for Kjemåvatnet posisjon ca. 30 meter forlengelse av eksisterende klopper. (Saltfjellet-Svartisen)
2. To steder i Tverrådalen posisjonene til sammen ca 70 meter. (Saltfjellet-Svartisen)
3. To steder i Tollådalen vest for Djupvatn posisjonene til sammen ca 30 meter. (Saltfjellet-Svartisen)
4. Skaitidalen sør for Argalad posisjon ca. 30 meter. (Junkerdal)

Søknaden kommer på bakgrunn av et digitalt møte mellom to av forvalterne og BOT tidligere i vinter.

Det er fortsatt behov for å samkjøre kloppeggingserfaringer, utførelse av selve kloppeggingen og bruk av ulike materialer mellom BOT, nasjonalparkforvalterne og Statskog fjelltjenesten.

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har forvaltningsmyndighet for Junkerdal og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og skal behandle tiltak som krever tillatelse.

I samtlige verneforskrifter er «Bygging av bruer og klopper» forbudt. Verneforskriftene åpner imidlertid opp for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til «(...) bygging av broer og legging av klopper som er i tråd med forvaltningsplan» i Junkerdal nasjonalpark og «bygging av bruer og legging av klopper» i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Saltfjellet landskapsvernområde.

Av gjeldende forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark fremgår det at det kan gis tillatelse til bygging av broer og klopper langs eksisterende stinett.

I utgangspunktet er det forbud mot all motorferdsel, på land og vatn, og i lufta under 300 meter i Junkerdal, Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Saltfjellet landskapsvernområde. Verneforskriftene åpner likevel for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til «bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og materialer til hytter, vedlikehold av ferdselsveier o.l.» (Junkerdal) og «bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger» (Saltfjellet-Svartisen og Saltfjellet LVO). Sekretariatet vurderer behovet motorferdsel i forbindelse med kloppeggingen i Junkerdal til å falle inn under «og lignende» i verneforskriften for Junkerdal.

Som grunnlag for beslutningen skal søknaden også vurderes i henhold til prinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, jf § 7.

Vurdering

Klopplegging er et viktig tiltak både i form av å være et servicetiltak for turgåere, men også viktig for å skåne vegetasjon fra tråkkslitasje.

Områdene det søkes om å få klopplagt kan karakteriseres for å være «blauthøl»/små myrområder over relativt korte strekninger. Erfaringen fra slike områder er at det her blir en bred sti fordi folk forsøker å unngå de bløte partiene/gjørma midt i traséen. Dette forverrer seg over tid ved at folk beveger seg lengre og lengre ut mot de tørre områdene av traséen. Ved å klopplegge slike områder vil man kunne kanalisere ferdsele og unngå et slikt ferdselsmønster. Klopplegging som er gjort i Junkerdal nasjonalpark viser at den allerede påførte slitasjen i vegetasjonen viser svært god evne til gjenvekst i bløte og flate myrpartier. Klopplegging vurderes med andre ord for å være mer positivt for verneverdiene enn det å la være å klopplegge, forutsatt at det er klopplagt på riktig sted. Det skal ikke klopplegges i områder hvor det ikke er nødvendig, og derfor er det satt vilkår om at kloppleggingen skal koordineres nærmere med forvaltningsmyndigheten og Statskog Fjelltjenesten. Er det for eksempel mulig å legge om stien til et tørrere parti, vil dette velges foran klopplegging. Det skal også utveksles erfaringer fra annen klopplegging i området for at tiltakene skal bli permanente og fremstå mest mulig helhetlig med annen klopplegging i området.

Klopper kan være et fremmedelement for rein som kan være med på å forringe viktige trekk- og flyttleier. Dette er først og fremst viktig for høyfjellsområder og åpne landskap hvor kloppingen kan bli synlig over lange avstander, og synes som «rette linjer» i landskapet. Den omsøkte kloppingen dreier seg imidlertid om kortere strekninger og over blauthøl i skogsområder som ikke vil være synlig over lange avstander. Selv om det er usikkerhet knyttet til hvilke konsekvenser klopplegging har opp mot reindriften, vil det være et viktig bidrag i arbeidet med å kanalisere ferdsel i verneområdene. Ved å kunne tilby stinettene i god stand vil dette kunne føre til at flere holder seg til stien, og ikke oppsøker andre områder som kan være mer sårbare sett opp mot verneverdier og/eller reindrift.

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i begge verneområdene da dette kan medføre forstyrrelser på dyrelivet, rein og friluftslivet i området. Ved å sette begrensninger på ferdsele forventes forstyrelsene til å bli begrenset til et akseptabelt nivå. For å unngå kjøreskader er det satt vilkår om at kjøring kun må skje på tilstrekkelig snømengde. Av hensynet til reindriften er det i tillegg satt vilkår om at kjøring ikke skal skje etter 1. mai. Hvis det mot formodning ikke skulle bli mulig å kjøre kloppene inn på vinterføre, kan det benyttes helikopter til oppdraget. Eventuell bruk av helikopter vil mest sannsynlig skje i forbindelse med andre oppdrag i området, for eksempel andre oppsynsoppdrag eller forvaltningsoppdrag for å begrense kostnadene. Det vil dreie seg om få turer og på et tidspunkt av året som ikke forventes å gi negative konsekvenser for friluftsliv eller reindriften i området. Det er satt vilkår om at reindriften skal kontaktes i forkant av eventuell flyving for å unngå uheldige situasjoner.

Etter en samlet vurdering mener vi kloppleggingen vil være et positivt bidrag sett opp mot verneverdier og friluftsliv-formålene i begge verneområdene. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet og hvilken påvirkning tiltakene og motorferdselen vil ha vurderes til å være godt nok slik at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse. Virkningene av

tiltaket, sammen med annen lovlig aktivitet i området vurderes til å ikke gi en for stor samlet belastning på økosystemet.

Konklusjon

Bodø og Omegns turistforening gis tillatelse til omsøkte klopplegging etter vilkår og nærmere koordinering med forvaltningsmyndighet og Statskog Fjelltjenesten

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

ST 24/2021 Eventuelt